

RAMMER VI RIGTIGT?

MØDESTEDET:
ET SOCIALT TILBUD I UDVIKLING

EMILY CHILDERS-BROCKS

© Servicestyrelsen 2011

Teksten kan frit citeres med tydelig kildeangivelse

Forfatter: Emily Childres-Brocks

”Rammer vi rigtigt?

- Mødestedet: Et socialt tilbud i udvikling”

ISBN (digital udgave): 978-87-92743-59-6

1. udgave, 1. oplag

Pris: Gratis

Publikationen er udgivet af

Servicestyrelsen

Edisonsvej 18, 1.

5000 Odense C

Tlf.: 72 42 37 00

E-mail: servicestyrelsen@servicestyrelsen.dk

www.servicestyrelsen.dk

Download rapporten på www.servicestyrelsen.dk eller www.centermodmenneskehandel.dk

Indhold

Indledning	5
Mødestedet for udenlandske kvinder.....	6
Projektet ' <i>Rammer vi rigtigt?</i> '	8
Metoder.....	8
'Hello my family!': Mødestedets brugere	12
En meget mobil gruppe	13
Hverdagslivet i Mødestedet	17
Basale behov.....	18
Tilfredshed.....	19
De fysiske rammer.....	20
Sundhedsklinik	22
Kompetencegivende tilbud	24
Relevant rådgivning.....	27
Fremtidige ønsker for Mødestedet?	32
Konklusion	35
Bilag 1: Interviewguide	37
Bilag 2: Medarbejderøvelse: Hverdagspraksis i Mødestedet	40

Indledning

Center mod Menneskehandel (CMM) blev etableret i 2007 til at varetage den sociale dimension af regeringens handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2007-2010. CMM har tre overordnede formål:

- Forbedre den sociale indsats for ofre for menneskehandel.
- Koordinere samarbejdet mellem de sociale organisationer og andre myndigheder.
- Opsamle og formidle viden om menneskehandel.

CMMs sociale indsats består i at opsøge og skabe kontakt til potentielle ofre for menneskehandel, at identificere ofre for menneskehandel, og dernæst at yde støtte til ofre for menneskehandel.

Menneskehandel er et komplekst og globalt fænomen, som involverer udnyttelse af andre mennesker og krænkelse af menneskerettigheder. I Danmark er der i dag mest kendskab til mennesker, som er blevet handlet til sexindustrien, men nyere undersøgelser fra CMM peger på, at de også kan være handlet til andre brancher i Danmark¹. Men den overvejende del af mennesker, der er blevet identificeret som ofre eller potentielle ofre for menneskehandel i Danmark, er i dag udenlandske kvinder i prostitution.

Kvinderne er en meget sammensat gruppe; de har blandt andet forskellige nationaliteter, forskellige erfaringer i prostitution og dermed også forskellige behov for sociale tilbud. Før 2008 var indsatsen fokuseret på opsøgende arbejde på gaden og på massageklinikker; derudover kunne udenlandske kvinder i prostitution benytte socialfaglige tilbud hos NGO'en *Reden*.

Men gruppen af udenlandske kvinder i prostitution i Danmark er vokset meget i løbet af de sidste 10 år, lige som i andre dele af Skandinavien². I takt med den udvikling, og på baggrund af CMMs overordnede formål for indsatsen, blev det klart, at flere målrettede sociale tilbud var nødvendige. På baggrund af socialfaglige erfaringer fra opsøgende arbejde i prostitutionsmiljøer både i udlandet og i Danmark, etablerede CMM et Mødested for udenlandske kvinder i prostitution i 2008.

Mødestedet drives som et samarbejdsprojekt mellem *Kompetencecenter Prostitution* (KC) og NGO'en *Reden International* (RI). Medarbejderne i centret er en sammensat gruppe af mennesker med forskellige faglige baggrunde og erfaringer (bl.a. socialrådgivere, pædagoger og andre akademiske uddannelser), men også forskellige nationaliteter (bl.a. fra Danmark, Rumænien og Bosnien). Som tidligere nævnt er begge organisationer en del af den socialfaglige indsats med udenlandske kvinder i prostitution, herunder ofre for menneskehandel, men på forskellige vis.

Udover arbejdet i Mødestedet har Reden International (RI) en kontrakt med Center mod Menneskehandel til også at lave opsøgende arbejde på gaden i prostitutionsmiljøet omkring

¹ Se f.eks. 'Au pair og menneskehandlet? Rekruttering, ophold i Danmark og drømme om fremtiden' af Trine Mygind Korsby (2010)

² Se f.eks. publikationer fra det norske Institut for arbejdsliv - og velfærdsforskning (FAFO) (www.fafo.no).

Vesterbro i København og drive et krisecenter for kvinder, som ønsker hjælp til at komme ud af prostitution. Reden, som er en del af KFUKs sociale arbejde, er baseret på den klare holdning, at det at købe seksuelle ydelser burde forbydes³.

Kompetencecenter Prostitution (KC), som er en del af Servicestyrelsen, arbejder ud fra den danske regeringens definition af prostitution som et socialt problem (og ikke nødvendigvis som vold mod kvinder) og har ikke, som RI, en holdning til spørgsmålet om kriminalisering af køb af seksuelle ydelser. Som en enhed har KC tidligere udelukkende arbejdet med danske kvinder og udenlandske kvinder med lovligt ophold, i prostitution bl.a. igennem opsøgende arbejde på massageklinikker og nu på internettet. Men med regeringens handlingsplan for bekæmpelse af handel med mennesker blev nogle af medarbejderne i KC også tilknyttet CMM og er i dag ansvarlige for identificering - og hjemsendelse af ofre for menneskehandel. Derudover arbejder nogle af de socialfaglige medarbejdere i Mødestedet.

Mens RI udelukkende arbejder lokalt med udenlandske kvinder i prostitution i Københavnsområdet, er KC en landsdækkende organisation, der udover samarbejdsprojektet i Mødestedet, dækker RI og KC dermed forskellige behov i forhold til at støtte udenlandske kvinder i prostitution.

Mødestedet for udenlandske kvinder

Til trods for klare forskelle mellem de to samarbejdspartnere hvad angår formål, har etableringen af Mødestedet været baseret på et overordnet fælles formål: *at tilbyde potentielle ofre for menneskehandel mulighed for at tale med socialfagligt personale med viden om menneskehandel og prostitution, samt at møde andre kvinder i en lignende situation*⁴.

Mødestedet er et gratis og anonymt tilbud til alle udenlandske kvinder over 18 år, som er eller har været i eller omkring prostitutionsmiljøet, uanset deres opholdsstatus her i Danmark. I starten var Mødestedet åbent 3 eftermiddage om ugen, men erfaringerne viste, at der var et større behov for åbningstider om aftenen. Centrets åbningstider blev derfor udvidet og der er i dag åbent 3 dage om ugen (mandag, onsdag og fredag) fra kl.16 – 22. Kvinderne tilbydes støtte og vejledning om helbred og om sociale, økonomiske og juridiske problemer. Udover det kan kvinderne også bruge Mødestedet som et 'pusterum' væk fra de prostitutionsmiljøer, de færdes i.

Sundhedsklinikken er åben hver mandag (kl.16:30 – 19:30) og onsdag (kl.16 – kl.18) og er bemandet af kvindelige læger, gynækologer og sygeplejersker. Derudover er klinikken bemandet mandag aften (kl.20 – 21) af almen medicinske læger, som rådgiver og behandler for sygdomme udenfor gynækologernes speciale.

Kvinderne kan benytte internettet i et IT-lokale, som i dag også bruges til undervisning. Efter åbningen af Mødestedet viste nogle af kvinderne stor interesse for sprogundervisning. Undervisningstilbuddet startede med én rumænsk kvinde, som blev undervist i engelsk, primært fokuseret på sætninger hun kunne bruge til sikrere prostitutionsadfærd med prostitutionskunderne. Tilbuddet har siden udviklet sig betragteligt, eftersom flere kvinder, med varierende sprogfærdigheder, har vist interesse.

³ Se hjemmesiden www.redeninternational.dk for yderligere information om organisationens arbejde.

⁴ *Handlingsplanen til bekæmpelse af handel med mennesker 2007-2010*

I dag undervises der i basale computerfærdigheder mandag og onsdag fra kl.16 – 18 og siden 2009 tilbydes også engelsk undervisning for begyndere og let øvede mandag og onsdag fra kl.18 – 20. Undervisningen er åben for alle, men bliver dog i dag primært benyttet af kvinder, som taler engelsk i forvejen (hovedsagligt afrikanske kvinder). Kvinder, som er interesserede i dansk undervisning, henvises til andre sprogundervisningstilbud i byen.

Rammer vi rigtigt?

Siden åbningen i 2008 har Mødestedet gennemgået en betydelig udvikling og er nu velbesøgt og ofte omtalt som én af 'succeshistorierne' i den danske indsats mod menneskehandel. Centret har vist sig at være en central del af indsatsen med at etablere kontakt til en gruppe, som tidligere var meget svær at nå, på grund af deres ofte meget udsatte – og nogle gange også illegale – position her i Danmark. Men i dag er flere kvinder kommet i kontakt med og har fået hjælp fra danske myndigheder igennem Mødestedet og centrets besøgsantal har været stabilt stigende. Derudover har CMM igennem indsatsen i Mødestedet fået bedre indblik i, hvilke behov udenlandske kvinder i prostitution måtte have for sociale støtte og særlige tilbud i et Mødested.

Tilbuddet har eksisteret i to år, og flere hundrede udenlandske kvinder i prostitution i Danmark har benyttet dem. Som en naturlig forlængelse af den succes er der nu behov for en dokumentering og evaluering af tilbuddet. Projektet '*Rammer vi rigtigt?*' har til hensigt at dokumentere hverdagslivet i Mødestedet, som det ser ud i dag – fra både brugernes og medarbejdernes perspektiver. Passer Mødestedets rammer stadig til målgruppens behov? Er kvinderne tilfredse med de eksisterende tilbud, og hvilke ønsker har de for et center i fremtiden?

Projektet 'Rammer vi rigtigt?'

En dokumentering af indsatsen i Mødestedet kræver indblik i både brugernes meninger om centret, men, i lige så høj grad, medarbejdernes evaluering af indsatsen. Projektet 'Rammer vi rigtigt' omhandler dermed to målgrupper: brugerne og medarbejderne. En blanding af undersøgelsesmetoder er derfor blevet anvendt.

Metoder

For at dokumentere medarbejdernes perspektiver på de forskellige tilbud og deres hverdagspraksis i centret, blev der foretaget deltager-observationer af vagter i Mødestedet. Derudover blev alle medarbejdere bedt om skriftligt at beskrive centrets tilbud og hvordan de anvendte dem i deres arbejde⁵. Efterfølgende blev en 2-dages workshop organiseret, hvor medarbejderne diskuterede hverdagspraksis i Mødestedet, bl.a. på baggrund af beskrivelserne fra øvelsen.

Brugernes meninger om Mødestedet er blevet undersøgt ved at lave fokuserede interviews med 31 informanter på baggrund af en interviewguide⁶, samt adskillige uformelle samtaler med brugerne i Mødestedet over en periode på 2 måneder. Interviewene blev udført af 2 medarbejdere, en engelsk-talende og en rumænsk-talende.

Dokumentering af det socialfaglige arbejde

Medarbejdernes socialfaglige arbejde i Mødestedet blev observeret over 2 måneder (september og oktober 2010). Observationerne fokuserede på, hvordan medarbejderne skabte kontakt til kvinderne og derefter anvendte de socialfaglige tilbud i centret, samt deres samarbejde med centrets andre personalegrupper (sundhedspersonalet, de frivillige og kollegaerne fra andre organisationer).

Som tidligere nævnt, er CMMs Mødestedet drevet som et samarbejdsprojekt imellem Kompetencecenter Prostitution og Reden International, som er to forskellige aktører på prostitutionsområdet i Danmark. Udover forskellige arbejds erfaringer med målgruppen, er der forskellige uddannelsesbaggrunde i blandt medarbejdergruppen i Mødestedet. Medarbejdernes forskellighed har potentiale til at styrke indsatsen med kvinderne, men der er også potentiale for faglige misforståelser og uenigheder netop på grund af forskellige faglige og organisatoriske udgangspunkter.

Kvartalsvis afholdes der møder om Mødestedet med medarbejderne og ledelsen. Møderne omhandler opgavefordeling og opdatering omkring centret, mens der ofte ikke har været tid til overordnede diskussioner om bl.a. udvikling og diskussioner af socialfaglige metoder.

Projektet har derfor haft til hensigt at undersøge og dokumentere medarbejdernes perspektiver på det socialfaglige arbejde i centret, for at få afdækket, i hvilken grad der er forskelle i deres praksis i Mødestedet.

⁵ Se bilag 2

⁶ Se bilag 1

Observationer af det socialfaglige arbejde i Mødestedet viste sig at være særdeles vanskeligt, blandt andet fordi kontakten imellem kvinderne og medarbejderne i Mødestedet altid er afhængig af den aktuelle kontekst i centret (bl.a. hvor mange andre kvinder, der er på stedet). Derudover foregår meget af medarbejdernes arbejde med målgruppen *udenfor* Mødestedets rammer og åbningstider (bl.a. forskellige bisidderfunktioner med myndighederne, som er afledt af mødet med kvinden i Mødestedet). Det var derfor ikke altid muligt at få indblik i medarbejdernes fulde socialfaglige arbejde udelukkende på baggrund af observationer af vagter i centret.

Dokumentation og analyse af det socialfaglige arbejde i Mødestedet er yderligere kompleks, da de nuværende rammer målretter indsatsen i centret mod målgruppens 'her og nu' behov (f.eks. af sundhedsmæssige karakter) og den langsigtede og individuelle støtte til udenlandske kvinder i prostitution foregår udenfor Mødestedets åbningstider. Arbejdet, som ligger udenfor Mødestedet, er dog ikke inkluderet i dette projekt, da formålet udelukkende har været at dokumentere og analysere det arbejde, som foregik *i centret* set fra brugeres og medarbejdernes perspektiv.

Udover *observationer* af arbejdet i Mødestedet var det centralt at dokumentere, hvilke perspektiver medarbejderne selv havde på deres hverdagspraksis. Af hensyn til den korte undersøgelsesperiode blev det besluttet, i stedet for at lave interviews, at få dem til med egne ord skriftlig at beskrive centrets hverdagspraksis ud fra de forskellige tilbud. Medarbejderne⁷ blev bedt om at beskrive *formålet* med tilbuddene, samt *hvordan* de anvendte dem i deres arbejde i centret (se øvelsen i bilag 2).

Formålet med øvelsen var at få medarbejderne til at reflektere over deres hverdagspraksis på et konkret niveau, for at dette kunne danne baggrund for en fællesdiskussion af det socialfaglige arbejde i centret under en 2-dages workshop. Til workshoppen fik medarbejderne mulighed for at tale med hinanden om udviklingen af centret, fordele og ulemper ved hverdagspraksis i dag og deres forestillinger om, hvor centret kunne og burde bevæge sig hen i fremtiden.

Eksempelvis belyste projektet, at mange medarbejdere omtaler diverse tilbud som '*salgsargument*' overfor kvinderne. Det forhold at Mødestedet – og de tilbud medarbejdere har til kvinderne - skal 'sælges', kunne være udtryk for en dominerende tankegang blandt medarbejdere om at brugerne som udgangspunkt, mangler tillid til personalet og derfor skal have konkret tilskyndelse til at besøge centret. Medarbejderne havde ikke mulighed for at diskutere baggrunde for og implikationerne af denne tankegang under workshoppen, hvorfor projektet '*Rammer vi rigtigt?*' bare er det første skridt i italesættelsen af den socialfaglige indsats med udenlandske kvinder i prostitution, som finder sted i Mødestedet⁸.

At stille spørgsmål til brugerne

Udover medarbejdernes perspektiver på centret er projektet også rettet mod at undersøge, hvad brugerne mener om de eksisterende rammer, samt hvilke ønsker de har for fremtidige tilbud.

For at få indblik i, hvilke undersøgelsestemaer der ville være relevante at udforske, blev Mødestedets dagbog⁹ fra januar 2009 til maj 2010 gennemlæst og tematiseret. Otte temaer viste sig at være gennemgående: sundhedsaspektet, nye kvinder, rejseaktivitet, undervisning, prostitution, krisecentret, generel udvikling af Mødestedet og generelt om kvinderne. En

⁷ En medarbejder er ikke inkluderet da denne ikke havde mulighed for at udfylde øvelsen på grund af sygdom og ferie.

⁸ Fokus for denne projektrapport er brugerundersøgelsen, hvorfor analyser af det socialfaglige arbejde ikke bliver diskuteret i rapporten.

⁹ Efter hver vagt beskriver medarbejderne aftenens forløb i en dagbog: hvilke kvinder har været på besøg, hvem er blevet tilset af lægerne, om der er brug for opfølgning på bestemte sager og driftsmæssige beskeder til øvrige medarbejdere og ledere.

interviewguide til brug for samtaler med kvinderne blev derefter udformet på baggrund af temaerne.

Vanskeligheder

Der viste sig at være vanskeligheder forbundet med undersøgelsen af Mødestedets brugere og deres meninger om centret. Som tidligere nævnt opholder mange af de udenlandske kvinder i prostitution sig ulovligt i Danmark. De er (bl.a.) derfor ofte ikke interesserede i at fortælle 'hvem som helst' om deres liv (nu eller før de kom til landet). Erfaringerne i Mødestedet og i det opsøgende arbejde med målgruppen viser, at det ofte tager lang tid at etablere tillid til kvinderne.

Derudover kan medarbejdernes dobbeltroller i prostitutionsmiljøer nogle gange vise sig at være en barriere for etableringen af tillid til medarbejderne i centret. Som tidligere nævnt deltager medarbejderne fra Kompetencecenter Prostitution og Reden International i andre indsatser på menneskehandelsområdet (bl.a. politiaktioner i prostitutionsmiljøer). Dette kan både være positivt (genkendelse af medarbejderne kan medvirke til at kvinderne hurtigere får tillid til, at hensigten med aktionen er for deres bedste – at få dem ud af en udsat situation). Men det kan også medføre problemer; kvinderne kan have svært ved at forstå at medarbejderne ikke *arbejder* for politiet, men at de nogle gange *hjælper* dem (hvorfor de har set dem på politiaktioner). Medarbejdernes dobbeltroller kan dermed være positiv, men kræver en forklaring.

Både på grund af kvindernes overordnede mistillid til andre mennesker, men også eventuel mistillid til personalet (pga. deres dobbelte roller i prostitutionsmiljøerne), viste det sig at være vanskeligt at få kvinderne til at deltage i et interview. Observationerne af vagterne i Mødestedet var dermed ikke alene centrale for undersøgelse af *medarbejdernes* hverdagspraksis i centret, men også i forhold til brugerundersøgelsen; Det at være et genkendeligt ansigt gav flere muligheder for at tale med kvinderne, da de fik større tillid til interviewereren med tiden.

Tillige med kvindernes eventuelle mistillid, viste det sig, at kvindernes manglende erfaringer med velfærdssystemer også medførte vanskeligheder i forhold til kvindernes 'ønsker' for centret i fremtiden. Mange udenlandske kvinder i prostitution kommer fra lande uden organiserede sociale velfærdssystemer eller meget korrupsion og de har dermed ikke erfaring med lignende sociale tilbud som Mødestedet i hjemlandet. Derudover har de ofte ikke erfaring med 'brugerundersøgelser' eller 'brugerinddragelse'. Det var derfor nogle gange svært at få dem til at svare på åbne spørgsmål om 'hvad de synes' eller måtte ønske sig.

For at få afdækket brugernes mening om Mødestedet blev det i først omgang besluttet at lave et mindre spørgeskema til brug for samtaler med brugerne. En undersøgelse af kvindernes holdninger til centret krævede anvendelse af en undersøgelsesmetode som muliggjorde meget fokuserede og strukturerede spørgsmål og svar.

Men under en prøveperiode viste det sig, at mens anvendelsen af et spørgeskema gav ensartede svar på bestemte emner, var der også nogle metodiske udfordringer forbundet med metoden. Som tidligere nævnt foregår meget af arbejdet med udenlandske kvinder i prostitution *udenfor* Mødestedet. De kvinder som udfyldte spørgeskemaet kunne ofte ikke adskille deres kontakt med personalet fra de to organisationer i centret fra kontakten med dem udenfor åbningstiderne. (Eksempelvis viste det sig, at spørgsmålet om tilfredshed med muligheden for fortrolige samtaler ikke afspejlede virkeligheden, da mange besvarede det på baggrund af kontakt til personalet *udenfor* åbningstiderne). Derudover kunne flere af kvinderne ikke selv udfylde skemaet, da de var analfabeter.

Anvendelsen af spørgeskemaer med denne målgruppe medførte således nogle udfordringer. Men samtidig var en ensartet dokumentering af brugernes meninger om tilbuddene helt centralt for projektet, da formålet har været at dokumentere brugernes og medarbejdernes perspektiver på *de samme tilbud*.

Det blev derfor besluttet at lave spørgeskemaet om til en interviewguide¹⁰. På den måde kunne det sikres, at kvinderne forstod projektets formål og spørgsmålenes afgrænsning. Udover interviewene blev der foretaget uformelle samtaler med brugere af centret i undersøgelsesperioden. Ikke alle adspurgte ville deltage i et interview og formålet med samtalerne var derfor at sikre, at så mange brugere blev hørt, til trods for de metodiske vanskeligheder. Uformelle samtaler var også en vigtig kilde til informationer om brugerne og deres holdninger til centret, da de muliggjorde beskrivelsen af uforudsete emner, som ikke var afdækket i skemaet.

Samtalerne og interviewene med kvinderne fokuserede på, hvad de brugte Mødestedet til, hvor tilfredse de var med de eksisterende rammer, samt hvad de kunne tænke sig at centret tilbød i fremtiden.

Inden interviewet startede blev alle informeret om, at de ikke behøvede at svare på spørgsmål, de syntes var for personlige. Nogen valgte derfor ikke at svare eller svarede 'kan ikke huske', når adspurgte f.eks. om hvor længe de havde været i Danmark. Det er derfor svært at vide om den oplyste information er 'gyldig'. Derudover viste det sig i løbet af undersøgelsesperioden at være særligt vanskeligt metodisk at måle, hvor tilfredse Mødestedets brugere var med centret, (bl.a.) på grund af deres manglende erfaringer med sociale velfærdssystemer.

Flere af informanterne havde også svært ved at forstå gradueringen af svarkategorierne i spørgeskemaet; forskellen mellem 'tilfredse' og 'meget tilfredse' krævede en del forklaring fra interviewer. En af årsagerne til det kunne være manglende erfaringer med at blive interviewet, eller med brugerundersøgelser generelt.

Tidsperspektivet var også en udfordring; det krævede en del forklaring at deres ønsker for fremtiden var *idéer*, som ikke ville blive ændret i morgen, men langt ude i fremtiden og måske slet ikke. En stor del af interviewprocessen fokuserede derfor på, om informanterne havde forstået betydning af spørgsmålene og endelig også hvad undersøgelsen skulle bruges til i fremtiden.

På grund af disse metodiske udfordringer er det svært at vide om undersøgelsens resultater afspejler brugernes faktiske holdninger, både hvad angår tilfredsheden med centret og deres personlige information. Til trods for dette kan projektets resultater stadig indikere, hvilke tilbud i Mødestedet det ville give mening at videreudvikle.

¹⁰ Se bilag 1

'Hello my family!': Mødestedets brugere

Ovenstående citat er fra en nigeriansk kvinde, da hun hilste på personalet i Mødestedet under undersøgelsesperioden, og illustrerer, hvordan nogle af brugerne tænker på centret som deres egen –'et andet hjem' - som en medarbejder forklarede det. Mødestedets brugere er en meget sammensat gruppe; de er alle udenlandske kvinder, som færdes i eller omkring prostitutionsmiljøer i Danmark, men der er også mange forskelle imellem dem. Kvinderne kommer overvejende fra Nigeria og Rumænien, men også fra andre afrikanske, baltiske og sydamerikanske lande. Nogle er i Europa illegalt, mens andre har ophold i andre europæiske lande (ofte Italien eller Spanien). Udover at være i prostitutionsmiljøet i Danmark har kvinderne også ofte arbejdet i prostitution i andre europæiske lande (bl.a. Tyskland, Italien, Spanien og Norge). Mens nogle kvinder arbejder udelukkende på gaden, og har gjort det i flere år, arbejder andre af Mødestedets brugere på massageklinikker eller i escort/ private omgivelser. Kvinderne har ofte et forsørgelsesansvar over for familier i deres oprindelseslande (kæreste, børn og forældre som de forsørger med deres prostitutionsindtjening). Der er også meget store forskelle i kvindernes uddannelsesniveau og erhvervs erfaring; mens nogen har flere års skolegang og kan læse og skrive, er andre analfabeter og har aldrig gået i skole¹¹.

Gruppens meget sammensatte karakter gør, at tilbuddene i et Mødestedet for udenlandske kvinder skal kunne rumme mangfoldighed. Et delformål med brugerundersøgelsen har været at indsamle mere viden om denne mangfoldighed, hvorfor kvinderne afslutningsvis i interviewerne blev spurgt om deres personlige liv. De blev bl.a. spurgt om deres erfaringer med lignende centre i andre lande, ophold i Danmark, samt arbejdsliv.

Spørgsmålene til kvindernes personlige liv, bl.a. om deres mobilitet, blev stillet afslutningsvis efter erfaringerne fra en forsøgsperiode viste, at de mere personlige spørgsmål fik nogen til blankt at afvise en samtale med interviewer. Mange af brugernes status som irregulære migranter viste sig dermed at være en barriere for deres deltagelse i undersøgelsen. Eksempelvis udtrykte kvinderne undren over, hvad informationen om deres prostitution eller rejseaktivitet skulle bruges til og hvem, der skulle se det.

Troværdigheden af oplysningerne fra de personlige spørgsmål er således tvivlsom, da mange af kvinderne enten ikke ville svare på spørgsmålene eller svarede, at de havde opholdt sig i Danmark i en kortere periode, selvom de har været faste brugere af Mødestedet gennem længere tid. Til trods for dette tegner resultaterne fra interviewene et billede af en meget mobil gruppe af brugere, hvilket er enslydende med andre videnskilder om gruppen af udenlandske kvinder i prostitution i Danmark, bl.a. Mødestedets egne medarbejdere. Det anbefales derfor at andre undersøgelsesformer bliver brugt i fremtidige undersøgelser af denne målgruppe.

¹¹ For yderligere baggrundsviden om gruppen af udenlandske kvinder i prostitution i Danmark se *Livshistoriekatalog over udenlandske kvinder i prostitution* på www.centermødested.dk, som er blevet lavet på baggrund af interviews med 12 udenlandske kvinder i prostitution i 2008.

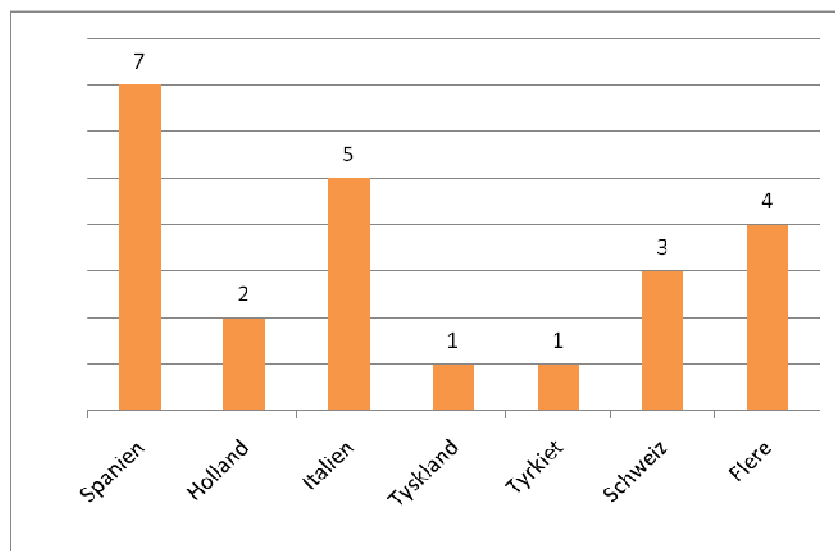
En meget mobil gruppe

Gruppen af udenlandske kvinder i prostitution i Danmark, og dermed også Europa, er meget mobil, både til og fra deres oprindelsesland, men også på tværs af Europa. Legitimitet af kvindernes mobilitet er bl.a. afhængig af opholdsgrundlag i Europa; Det skønnes at meget af rejseaktiviteten af udenlandske kvinder i prostitution i Europa foregår illegalt.

En forståelse for kvindernes mobilitet og opholdsgrundlag er centralt for en udvikling af Mødestedet. Hvis kvinderne er i Danmark lovligt kan de have behov for kompetencegivende tilbud (såsom sprogundervisning og jobtræning) målrettet deres *integration* i det danske samfund udenfor prostitution, mens de behov kvinderne, som er i landet illegalt, har, ofte er målrettet deres *overlevelse* uanset hvor i verden de befinder sig. En generel viden om brugernes mobilitet kan derfor være med til at kvalificere videreudvikling af bestemte tilbud i Mødestedet i fremtiden.

Have you visited similar centres in other countries?

13 af de interviewede kvinder havde besøgt lignende centre i andre lande (3 rumænere, 1 spanier, 7 nigerianere, 1 jamaicaner, 1 ungarer), mens 15 ikke havde erfaringer med centre i andre lande (7 nigerianere, 1 ghaneser, 7 rumænere). 3 kvinder (2 rumænere, 1 slovak) valgte ikke at svare på spørgsmålet. Overordnet viste det sig, at kvindernes erfaringer med andre centre var meget ens på tværs af nationaliteterne.

4 af de 13 kvinder oplyste at de havde besøgt centre i flere lande: 2 rumænske kvinder fortalte at de havde været på centre i 3 andre lande, mens 2 nigerianske kvinder fortalte de havde været på centre i 2-3 lande.

<i>Spanien:</i>	4 rumænere, 5 nigerianere, 1 spanier
<i>Holland:</i>	1 jamaicaner, 1 rumæner
<i>Italien:</i>	4 nigerianere, 1 rumæner
<i>Tyskland:</i>	1 ungarer
<i>Tyrkiet:</i>	1 rumæner
<i>Schweiz:</i>	2 nigerianere, 1 rumæner

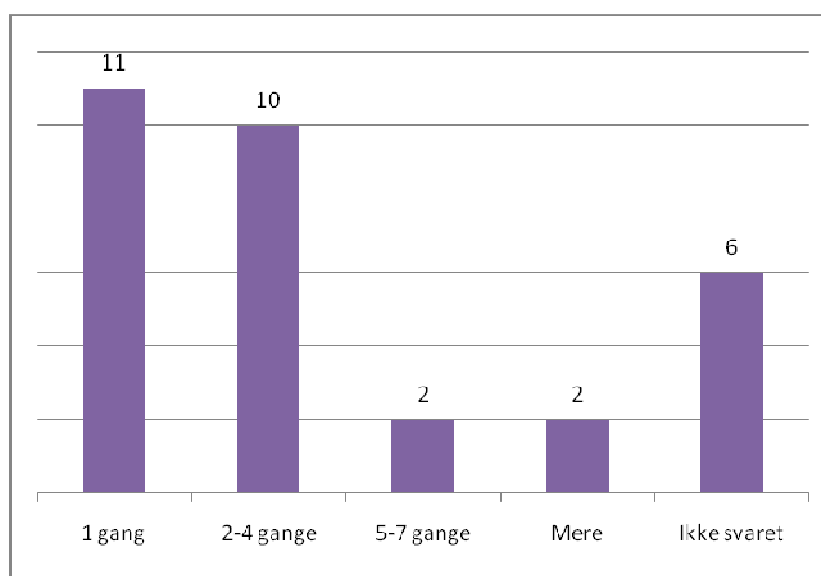
Informanterne blev også spurgt om, hvad de mente om disse centre; Af de 13, som havde været på lignende centre i andre lande, svarede 10 på spørgsmålet. Nogle noterede, hvordan Mødestedet var et af de bedre centre de havde besøgt. Eksempelvis fortalte én at personalet på centre i Italien ofte kun talte italiensk, hvilket var problematisk, hvis man ikke talte sproget (i modsætning til Mødestedets sprogkyndige personale). En anden noterede at beliggenhed af centre i andre lande ikke altid var centralt, men langt fra, hvor de arbejdede eller boede (i modsætning til Mødestedets centrale beliggenhed).

På den anden side var der også nogle, som fortalte, hvordan andre centre var bedre end Mødestedet. For eksempel fortalte 2, hvordan andre centre havde bedre mad og forplejning end Mødestedet. Flere fortalte også, at det altid var muligt at snakke med sundhedspersonalet på centrene i andre lande. Dette var særligt nyttigt på grund af deres ofte uregelmæssige arbejdstider og særligt udsatte sundhed grundet prostitution.

Besvarelserne viser, at nogle af brugerne har et stort sammenligningsgrundlag for deres erfaringer med Mødestedet, hvorfor én idé for fremtiden kunne være at inddrage brugerne i udviklingen af centret. Oprettelsen af en slags 'brugerråd' kunne give kvinderne mulighed for at bidrage med deres viden/erfaring fra andre lande til en udvikling af tilbud her i Danmark.

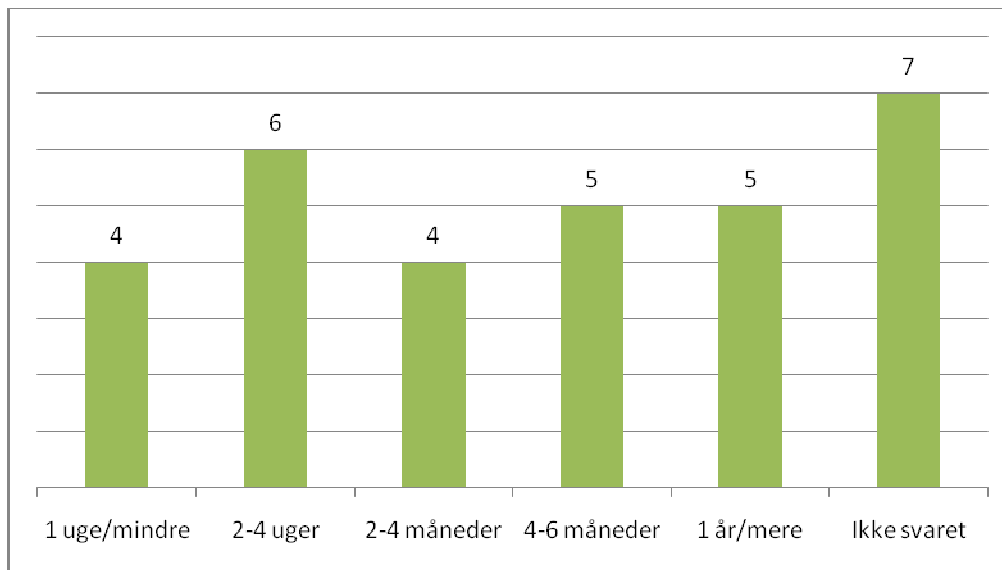
How many times have you been to Denmark in the past year?

Ligesom det var tilfældet i relation til kvindernes erfaringer i andre lande, var nogle tilbageholdende med at svare på spørgsmålet om deres rejseaktivitet; 6 kvinder (2 rumænere, 1 spanier, 1 slovak, og 2 nigerianere) ville ikke svare på spørgsmålet. Derudover, som tidligere nævnt, afspejlede flere af besvarelserne på spørgsmålet ikke den virkelighed, som medarbejderne fra Mødestedet ellers har kendskab til.

Overordnet set tegnes der et billede af to store grupper blandt Mødestedets brugere: Én gruppe som tit rejser frem og tilbage til Danmark (ofte kvinder fra Rumænien og andre østeuropæiske lande, som er på turistvisum i landet) og en anden, som har været i landet over en længere periode (oftest afrikanske kvinder, som har ophold i andre europæiske lande, bl.a. Italien og Spanien eller er i Europa illegalt).

How long have you been in Denmark?

De samme nationalitetsgrupperinger viste sig også i forhold til spørgsmålet om kvindernes ophold i Danmark:

2-4 uger:	5 rumænere, 1 nigerianer
2-4 måneder:	3 rumænere, 1 nigerianer

Hvorimod:

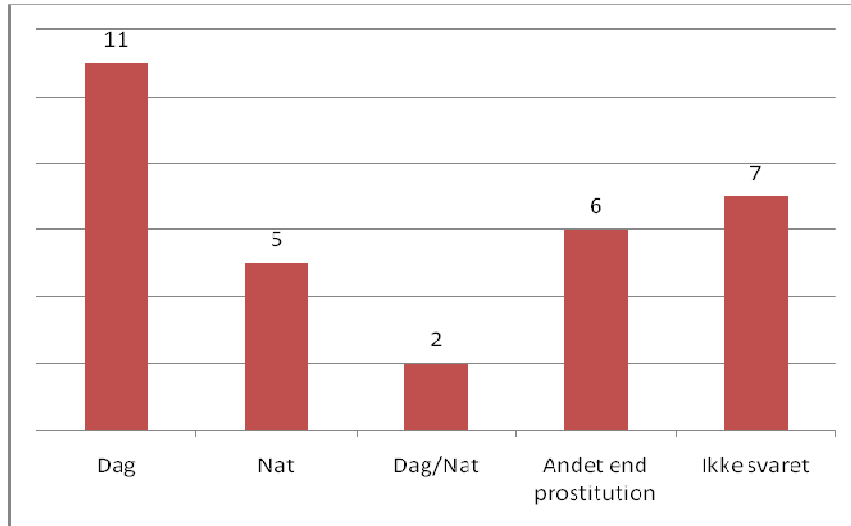
1 år/mere:	4 nigerianere, 1 ghaneser
------------	---------------------------

Én af grundene til nationalitetsforskellene på udenlandske kvindernes mobilitet er, som tidligere nævnt, deres forskellige opholdsgrundlag i Danmark.

When do you normally work?

Til spørgsmålet om kvindernes berøring med prostitutionsmiljøer i Danmark var mange igen tilbageholdende med at svare; 7 svarede slet ikke eller noterede *'kan ikke huske'*.

Det viste sig at have stor betydning for besvarelserne, hvor godt informanterne kendte interviewereren. Hvis de ikke havde mødt interviewereren tidligere, svarede informanterne ofte enten, at de ikke arbejdede i prostitution, eller de ville slet ikke svare på spørgsmålet (i alt 13 informanter). Dette kunne være en afspejling af deres manglende tillid til Mødestedet som 'et sikkert sted at snakke om prostitution' – som vil blive beskrevet senere.

Af de 6 som forklarede, at de ikke arbejdede i prostitution, (alle nigerianere) fortalte 3 at de arbejdede i rengøring, 2 som frisør og 1 forklarede at hun var dansk gift og derfor ikke længere arbejdede.

Diskussioner omkring kvindernes arbejdsliv handlede ofte ikke så meget om prostitution, men om deres *ønsker* for andet arbejde i fremtiden i Europa. Flere forklarede længe om, hvilke forskellige kundskaber de havde (som skrædder eller frisør) og at deres allerstørste ønske var at finde arbejde udenfor prostitution:

'yes, yes I work at night. (...) But I am a dressmaker by profession, and want to find a job doing that'.

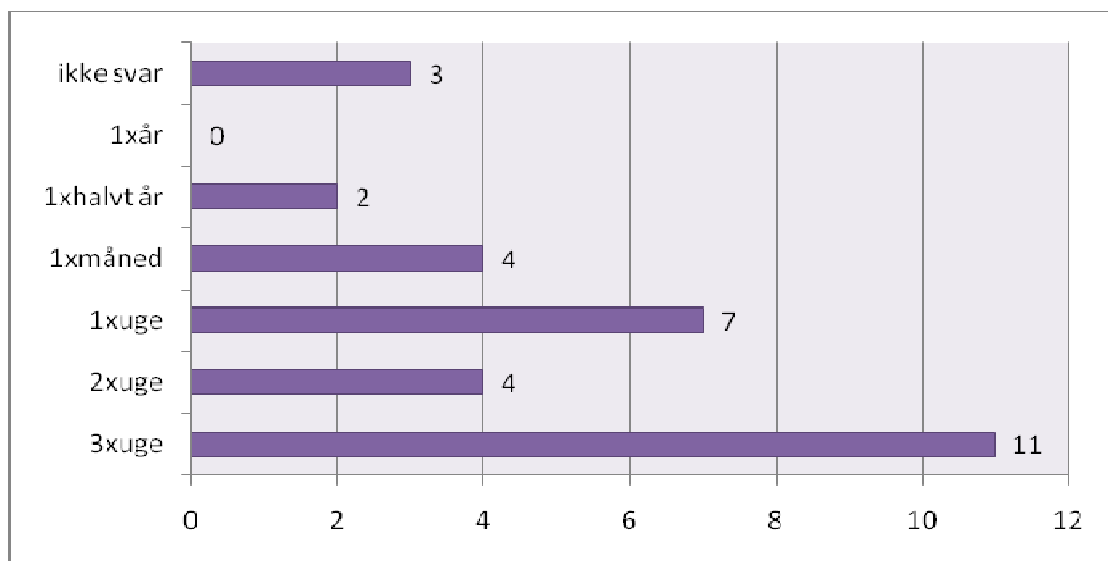
(Nigeriansk kvinde)

Mødestedets brugere er en sammensat gruppe, både hvad angår deres mobilitet ind og ud af Danmark), men også i forhold til deres kompetencer og ønsker for fremtiden.

Hverdagslivet i Mødestedet

Siden åbningen i 2008 har Mødestedet haft særlig fokus på kvindernes akutte behov (bl.a. med tilbuddet om sundhedsklinikken) fra en *harm-reduction* tilgang. Formålet med interviewerne var at dokumentere brugernes tilfredshed med det nuværende center samt deres ønsker for et Mødested i fremtiden. Resultaterne er baseret på interviews med 31 kvinder: 12 rumænere, 14 nigerianere, 1 ghaneser, 1 jamaicaner, 1 spanier, 1 slovak og 1 ungarer. Derudover blev der foretaget adskillige uformelle samtaler med de kvinder, som besøgte Mødestedet under undersøgelsesperioden (september – oktober 2010)¹².

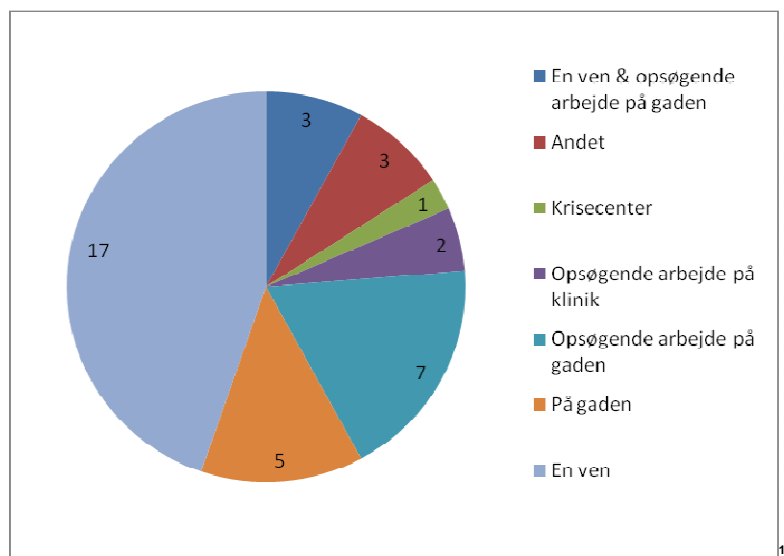
Fordelingen af nationaliteterne af informanterne afspejler Mødestedets brugergruppe; størstedelen kommer fra Nigeria og Rumænien efterfulgt af andre afrikanske og baltiske lande¹³. De fleste (29 ud af 31) havde tidligere kendskab til Mødestedet, dog var to nigerianske kvinder førstegangsbesøgende på interviewtidspunktet. Ofte var kvinderne regelmæssige brugere af Mødestedet enten 3 eller 1 gang om ugen:

Det viste sig, at det opsøgende arbejde i henholdsvis gade og massageklinik prostitutionsmiljøer var meget væsentlig for kvindernes kendskab til Mødestedet. Derudover var personlige netværk også en vigtig kilde til kvindernes information om Mødestedet.

¹² To af informanterne (en fra Nigeria og en fra Slovakiet) ville ikke svare på de fleste af spørgsmålene i spørgeskemaet, og figurerer derfor i 'ikke svaret' kategorien i de fleste tilfælde.

¹³ Vagtdagbog fra Mødestedet 2008-2010.

Resultaterne viser et stort sammenfald imellem to indsatsområder i prostitutionsmiljøet (Mødestedet og det opsøgende arbejde), hvorfor det kunne være gangbart at sammentænke og koordinere indsatserne endnu mere i fremtiden.

Basale behov

Mødestedet er en åben dør til et pusterum væk fra prostitutionsmiljøet for udenlandske kvinder. Nogle af centrets tilbud er derfor rettet mod kvindernes basale behov såsom madordningen (både kaffe, te og let mad), gratis tøj og toilet/bade faciliteter. Formålet med tilbuddene er at skabe en hyggelig stemning i centret, at vise omsorg og imødekommenhed over for kvinderne, samt at skabe kontakt til målgruppen og tiltrække flere brugere til centret. Tilbud om kaffe eller frugt til kvinderne, når de kommer ind i centret bliver ofte brugt af medarbejderne til at skabe hurtig kontakt til kvinderne, bl.a. for at afstemme, hvor meget kontakt en kvinde ønsker fra personalet, mens hun er i centret. Derudover kan maden bruges som et socialpædagogisk redskab til at snakke om sundhed og kostvaner.

Madordning

Kvindernes tilfredshed med den nuværende madordning i Mødestedet var meget blandet¹⁴. 16 af de 31 svarede at de var tilfredse eller meget tilfredse, mens 10 svarede at de var utilfredse. Det er dog bemærkelsesværdigt at resultatet ikke afspejler den overvejende utilfredshed kvinderne udtrykte i forbindelse med andre kategorier. Eksempelvis når adspurgt hvad der burde forbedres i centret i fremtiden, svarede flere kvinder 'madordning'. Medarbejderne bemærker også, at kvinderne ofte udtrykker utilfredshed med 'maden' – særligt at tilbuddet er meget begrænset, i forhold til den behov de havde for 'food good for my body' (som udtrykt af en nigeriansk kvinde).

Nogle af medarbejderne mener også, at madordningen i den nuværende form 'blot er et plaster på såret', som en medarbejder beskrev det, 'da et ordentligt varmt måltid vil være at foretrække'. Nogle medarbejdere beskrev, at det kan være en metodisk udfordring at sætte grænser i situationer, hvor kvinderne forsyner sig med store mængder af tøj eller frugt. Det samme problem opstår også i forhold til, hvor mange kondomer/glidecreme kvinderne må tage. Medarbejderne

¹⁴ En ven: 9 nigerianere, 6 rumæneere, 1 ghaneser, 1 ungarer. På gaden: 2 rumæneere, 1 jamaicaner, 1 spanier, 2 nigerianere. Opsøgende på gaden: 6 rumæneere, 1 nigerianere, Opsøgende på massageklinik: 1 rumæner, 1 nigerianer. Krisecentret: 1 nigerianer. Ven & Opsøgende på gaden: 3 rumæneere. Andet: 2 nigerianere, 1 rumæner

¹⁵ Kvinder tilbydes i dag kaffe, te, frugt, kiks og mikroovn-mad (suppe og popcorn).

beskrev at udfordringen lå i, at de skulle sætte grænser for noget, som de vidste kvinderne havde brug for.

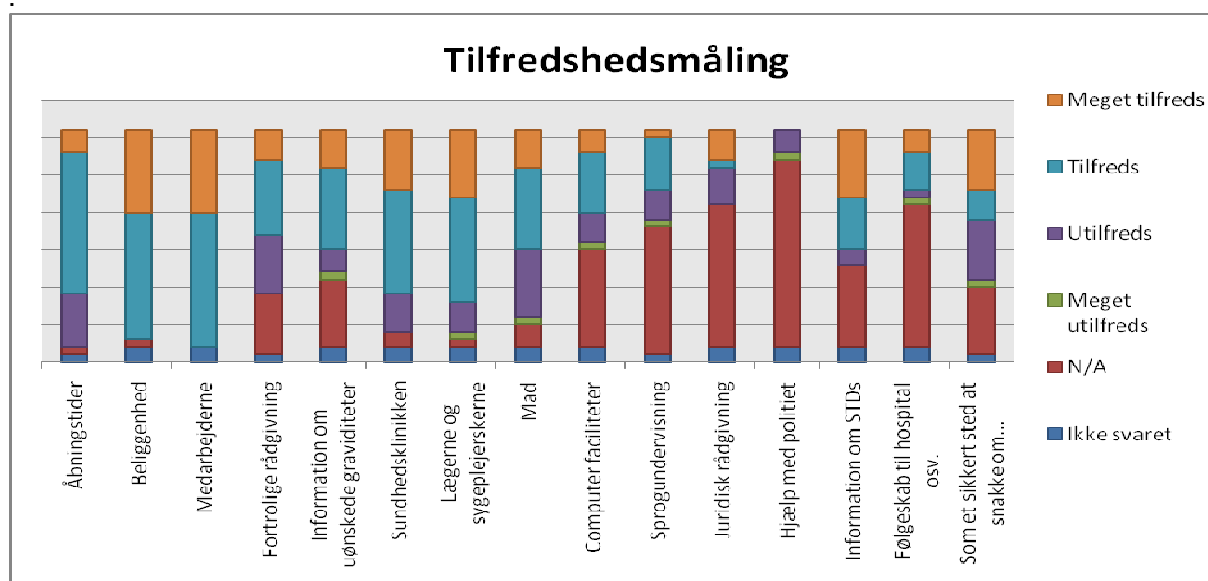
Det kan være svært at gennemskue kvindernes reelle behov og eftersom målgruppen har svært ved at sætte ord på deres behov, livssituation og ønsker, kan det nogle gange være svært at vurdere graden af sårbarhed hos den enkelte. Medarbejderne kan derfor nogle gange have forskellige opfattelser af, hvad de anser for målgruppens 'nødvendige behov', som Mødestedet skal dække.

Selvom flere i den skriftlige øvelse beskrev grænsesætningssituationer som udfordrende i deres hverdagspraksis, afviste de fleste at det faktisk var et problem for dem, da emnet blev præsenteret under diskussioner i workshoppen. Uoverensstemmelsen kunne være udtryk for en fejlfortolkning af besvarelsene. Men det kan også være udtryk for manglende fællesdiskussioner om socialfaglige metoder i et Mødested for udenlandske kvinder (som tidligere beskrevet). Muligvis grundet forskellige organisatoriske tilhørsforhold og uddannelses- og erfaringsbaggrunde har medarbejderne blandede erfaringer med at diskutere eventuelle metodiske udfordringer i deres arbejde.

Uanset grunden til uoverensstemmelsen er der et klart behov for videre diskussion af socialfaglige metoder og 'best practice', eksempelvis i forbindelse med grænsesætning overfor kvinderne indenfor Mødestedets ramme.

Tilfredshed

Kvinderne var overvejende meget tilfredse med Mødestedet i dets nuværende form. De få områder kvinderne udtrykte utilfredshed over, var i forhold til åbningstiderne, madordningen og den manglende mulighed for at tale privat og fortroligt med en medarbejder. I forhold til Mødestedets overordnede formål er det derudover mest påfaldende, at kvinderne ikke anså centret som et oplagt sted, hvor man kan tale om prostitution. Som én kvinde noterede, 'Where?'

16

¹⁶ N/A referer til 'non-applicable' på engelsk, eller 'ikke relevant'.

Det viste sig, at der ikke var store variationer mellem de forskellige nationaliteter repræsenteret i undersøgelsen; mange af de samme kommentarer og ønsker for fremtiden blev udtrykt af alle. Svarfordelingen mellem nationalitetsgrupperne er derfor kun beskrevet nedenfor, hvis der har været et betydeligt sammenfald eller afvigelser i de forskellige nationaliteters besvarelser.

Udover kvindernes grad af tilfredshed med Mødestedet, blev de også bedt om at komme med forslag til, hvordan Mødestedet kunne forbedres i fremtiden; 20 ud af de i alt 31 informanter besvarede spørgsmålet. Men som tidligere nævnt var det ikke altid muligt at få kvinderne til at italesætte deres ønsker. Når adspurgt, svarede flere ofte, *'It's perfect'* eller *'You are angels'*. En af grundene kunne være at det i interviewprocessen ikke altid var muligt at overbevise kvinderne om, at den information de gav under interviewet ikke skulle bruges til andet end vidensindsamling om centret.

Desuden var det svært at få kvinderne til at specificere deres utilfredshed. Nogle fortalte, at de mente, at 'nogle af tingene' i centret ikke var så gode, men at de følte, de bare skulle være glade for, at der overhovedet var et tilbud til dem. Som en nigeriansk kvinde sagde, *'I must just be grateful'*.

Men nogle udtrykte meget klart deres utilfredshed, f.eks.:

'The test results take too long, the computers are slow and the lawyer isn't here enough' (Nigeriansk kvinde)

'We need more help with the police.' (Rumænsk kvinde)

'I would like good food and juice' (Rumænsk kvinde)

Tre overordnede temaer viste sig at være gennemgående i både interviewene og de uformelle samtaler i forbindelse med kvindernes utilfredshed med Mødestedet: De fysiske rammer, sundhedstilbuddet og kompetencegivende tilbud.

De fysiske rammer

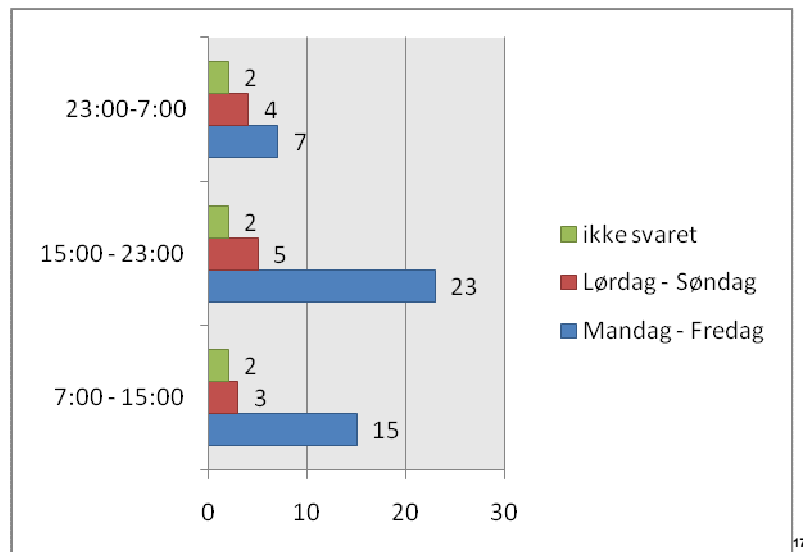
Beliggenhed

28 af de 31 informanter var *tilfredse* eller *meget tilfredse* med Mødestedets nuværende beliggenhed på Colbjørnsensgade centralt i København, da det er tæt på gadeprostitutionsmiljøet på Istedgade, hvor mange af dem arbejder og på Hovedbanegården.

Åbningstiderne – Nat eller dag?

Under projektperioden åbnede Mødestedet én nat om ugen (fredage, fra kl.23 til kl.05) i forbindelse med et 3-måneders pilotprojekt. Formålet med pilotprojektet var at undersøge, hvor stort et behov målgruppen havde for, at Mødestedet var åbnet om natten. Da brugerundersøgelsen foregik sideløbende med, var det interessant at spørge, hvilke åbningstider kvinderne havde mest behov for.

Det viste sig, at de fleste foretrak at Mødestedet er åbent i det nuværende tidsrum (kl.16 – 23), dog helst flere dage om ugen. Yderligere viser resultaterne, at kvinderne helst ser en udvidelse af Mødestedet i dagtimerne og ikke om natten; kun få udtrykte et ønske for åbningstider om natten.

Besvarelsene var ligeligt fordelt mellem de forskellige nationaliteter repræsenteret i undersøgelsen, hvilket er interessant i forhold til den nuværende karakter af gadeprostitutionsmiljøet omkring Vesterbro, i København, hvor det er nigerianske kvinder, som overvejende arbejder om natten. Til trods for at deres arbejdstimer ofte ligger om natten, foretrak de fleste af de adspurgte

'Sometimes I just need a place to be quiet'

'It is not a safe place for everyone to come, but for me its ok'¹⁸
(Nigeriansk kvinde)

'Sometimes I just need a place to be quiet, and it's too busy here to do that. Plus, you can't talk privately because everyone listens'
(Nigeriansk kvinde)

'There should be more space, a small room to be quiet in, sleeping facilities, and a Danish teacher'
(Slovakisk kvinde)

'You can't talk privately, there is no warm food, often not enough appointments with the doctors, and there are too many students/not enough classes'
(Jamaicansk kvinde)

I forbindelse med spørgsmål vedr. tilfredshed, udtrykte mange at de var utilfredse med de fysiske rammer (og det blev gentaget i deres forslag til forbedringer, som vil blive beskrevet senere). Flere ønskede at der var mere *plads* i Mødestedet, hvor de bare kunne være stille, tale privat med en medarbejder eller sove. De gav udtryk for, at det ikke er muligt i dag fordi centret ofte er fyldt med kvinder.

¹⁷ Kvinderne blev bedt om at vælge 2 muligheder i dette spørgsmål.

¹⁸ Udsagnet refererer til at nogle ikke føler sig trygge i Mødestedet pga. tilstedeværelsen af såkaldte *mama'er*.

Forslaget om bedre fysiske rammer for Mødestedet blev også fremhævet af medarbejderne, som pegede på, at de trængte lokaler havde negativ indflydelse på mange aspekter af deres arbejde; (f.eks. at kunne tale privat med en kvinde indenfor åbningstiden). Derudover har medarbejderne også i den seneste tid oplevet, at der ofte ikke er computere nok og at undervisningen nogle gange bliver overfyldt. Det medfører frustrationer for medarbejderne, som føler at serviceniveauet i Mødestedet er forringet, i takt med at rammerne ikke længere passer til centrets udvikling.

Desuden er de trængte lokaler problematiske i forhold til CMMs overordnede formål med Mødestedet, nemlig at tilbyde støtte til udenlandske kvinder og identificere potentielle ofre for menneskehandel. Identificering af potentielle ofre for menneskehandel kræver tid til at skabe tillid hos ofret så de føler sig trygge ved at dele deres handelshistorie og de vil begynde processen med at komme væk fra eventuelle bagmænd. Uden denne mulighed for at give kvinderne tryghed for at tale åbent med medarbejderne, mens de er i Mødestedet, er formålet ikke længere realistisk og medarbejdernes indsats besværliggjort.

Mødestedets nuværende fysiske rammer begrænser, hvordan kvinderne netværker med hinanden, mens de opholder sig i centret. En af kvinderne fortalte, at hun ønskede der var plads til at komme væk fra de samme personer hun hele tiden står på gaden med. Men fordi Mødestedet, udover sundhedsklinikken og computerrummet, er ét stor opholdsrum, er det ikke altid muligt.

Det kunne være en idé at have flere opholdsstuer, ikke bare af hensynet til de andre kvinder fra gaden. Også såkaldte 'mamaer' har indflydelse på kvindernes handlinger i det nuværende center. Ofre for menneskehandel er ofte under kontrol af flere 'agenter' (og/eller såkaldte 'mamaer'), som 'holder øje med dem' både i deres hjemlande, men også i Europa og her i Danmark. Når Mødestedet ikke er større end det er, har 'mamaer' mulighed for at overvåge kvinderne, mens de opholder sig i Mødestedet.

Forbedring og udvidelse af Mødestedets fysiske rammer var ét gennemgående tema i både brugerundersøgelsen og i medarbejdernes diskussioner af hverdagspraksis i Mødestedet. Forslaget er vigtigt i forhold til en videreudvikling af Mødestedet i fremtiden, ikke kun på grund af brugernes utilfredshed, men også fordi erfaringer viser, at Mødestedet ofte er den første kontakt med kvinderne – og dermed en central kontakthede for igangsættelse af det videre sociale arbejde med målgruppen.

Som en central del af indsatsen med udenlandske kvinder i prostitution burde man sikre, at de fysiske rammer passer til målgruppens behov. Samtidig burde man give personalet ramme til at udføre deres arbejde optimalt.

Sundhedsklinik

'Når vi ikke kan finde dem jobs, kan vi i det mindste sørge for deres sundhed, særligt fordi deres arbejde i prostitution gør ydelsen særdeles relevant.'
(En medarbejder)

Videreudviklet fra én åbningsdag om ugen med kun gynækologiske speciallæger i starten, til i dag at være åbent 2 dage om ugen (flere timer) og også inkludere almen medicinske læger, er

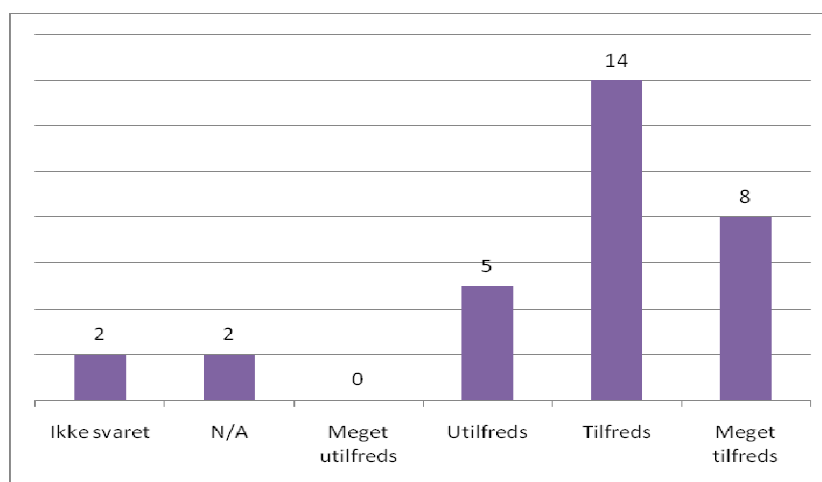
sundhedsklinikken nu det mest benyttede tilbud i Mødestedet. Flere medarbejdere mener, at sundhedsklinikken er Mødestedets *'største trækplaster'* og *'det tungest vejende salgsargument'*.

Sundhedsklinikken har været en integreret del af Mødestedet siden åbningen, fordi udenlandske kvinder i prostitution, på grund af deres status som irregulære eller illegale, ikke har adgang til de gængse sundhedstilbud i Danmark. Tilbuddet om anonymt og gratis sundhedstjek er desuden et særdeles relevant tilbud til kvinderne på grund af deres berøring med den barske verden omkring prostitutionsmiljøerne i Danmark.

Alle medicinske behandlinger i Mødestedet er gratis (bl.a. medicinering, fra prævention til allergimedisin og medicinske prøver). Derudover betaler CMM for aborter, som kvinderne kan få foretaget i tilfælde af uønsket graviditet. Formålet med tilbuddet er derfor både skadereducerende og sundhedsfremmende. Som en medarbejder udtrykker det, *'at sikre, at kvinder som har behov for det, uanset deres opholdsstatus, kan blive tilset af en læge'*.

Sundhedsklinikken er et vigtigt element i centret. Den er både kontaktskabende, da den tiltrækker flere udenlandske kvinder som brugere og en indgang til socialfaglige samtaler med kvinderne mens de opholder sig i centret. Som et *'salgsargument'* bliver sundhedsklinikken altid nævnt i medarbejdernes introduktionsrådgivning om Mødestedet, både i centret men også i det opsøgende arbejde på gaden og i massageklinikker. Derudover bliver et besøg hos sundhedspersonalet i klinikken brugt i det socialfaglige arbejde; eksempelvis kan et klinikbesøg bruges som indledning til samtale om en kvindes helbred, livssituation og livsvilkår.

Are you satisfied with the health clinic at the Centre?

Adspurgt om, hvad de mente om sundhedsklinikken, udtrykte kvinderne overvejende tilfredshed med klinikken og sundhedspersonalet¹⁹. Dog var 5 (2 rumænere og 3 nigerianere) utilfredse med klinikken, og begrundede det med, at det ofte var svært at få en aftale i klinikken, fordi besøgsantallet i centret var stigende.

Udover sundhedstilbuddet i Mødestedets lokaler bliver kvinderne henvist til de øvrige sundhedssystemer ved behov. Dog havde de fleste, som blev interviewet (19 i alt), ikke fået bistand fra Mødestedets personale i forbindelse med hospitalsbesøg, el.lign. og svarede derfor

¹⁹ De 2 nye kvinder indgår i kategorien 'N/A'.

'N/A'. To kvinder (begge fra Nigeria) udtrykte utilfredshed med denne bisidderfunktion, men ville ikke uddybe begrundelserne videre når adspurg.

'The medicine isn't strong enough'

Selvom det ikke altid var muligt at få konkrete forklaringer på kvindernes utilfredshed med sundhedsklinikken eller personalet, forklarede flere af de rumænske kvinder, under interviewene og de uformelle samtaler, at de følte at medicinen fra lægerne ikke var 'stærk nok', eller at personalet i klinikken ikke lyttede til dem:

*'The medicine isn't strong enough, some people are very nice, others not
– it could be better'* (Rumænsk kvinde)

'The medical clinic just doesn't help enough (...).'
(Rumænsk kvinde)

Benedicte Næss Hafskjold har også hørt lignende forklaringer fra udenlandske kvinder i prostitution i Norge, i forbindelse med sin afhandling²⁰. Hafskjold fandt under interviewene med udenlandske kvinder, som besøgte sundhedsklinikken i det norske ProSentret, at der var forskellige kulturelle forståelser af sundhed blandt nationalitetsgrupperne. Bl.a. fandt hun forskelle mellem nigerianske og rumænske kvinders *opfattelser* af medicinen, men også mellem deres krop og sundhed generelt. Ofte var der misforståelser mellem sundhedspersonalet og kvinderne på grund af forskellige måder at udtrykke eksempelvis 'smerter'. Derudover beskrev kvinderne i hendes undersøgelse, ligesom i dette projekt, at der ofte var forskelle mellem deres *forventninger* til en eventuel behandling (f.eks. forventning om at få udstedt en recept) og dens *faktiske* udfald (udlevering af *Panodil* i stedet for).

Hafskjolds undersøgelse belyser ligesom dette projekt, hvor vigtigt det er at være opmærksom på, at udenlandske kvinder i prostitution kan have forskellige kulturelle forståelser af sundhed, deres krop og behandlinger. Tilstedeværelsen af forskellige kulturelle forståelser i mødet imellem sundhedspersonale og kvinderne bør derfor tages alvorligt. Metoder til at italesætte kulturelle forståelser af sundhed bør, i fremtiden udvikles i samarbejde mellem de socialfaglige medarbejdere og sundhedspersonalet i Mødestedet, for at sikre en bedre forståelse mellem læger og kvinder.

Kompetencegivende tilbud

'Et vindue hjem'

Ovenstående citat er fra en medarbejders beskrivelse af tilbuddet om internet og fjernsyn i Mødestedet. Næstefter sundhedsklinikken, er tilbuddet om gratis internetadgang det mest benyttede tilbud i Mødestedet i dag. Medarbejderne er enige om, at tilbuddet er væsentligt for målgruppen, da det bl.a. giver mulighed for en pause fra gadelivet og en 'timeout'.

Computerne er et redskab mange af medarbejderne benytter til at gøre Mødestedet til et sjovt læringsmiljø. De er et særdeles vigtigt redskab til at lære de kvinder, som endnu ikke kan læse eller skrive, hvordan de kan komme i kontakt med deres netværk. Kvindernes videnshorisont kan desuden udvides ved at vise dem hvordan www.youtube.com eller 'Skype' virker. Fjernsynet,

²⁰ Health Behaviour among female migrant sex workers in Oslo, Norway (2009).

ligesom computerne, giver kvinderne mulighed for at holde kontakt med verden udenfor Danmark, via adgang til internationale nyheder om deres hjemlande.

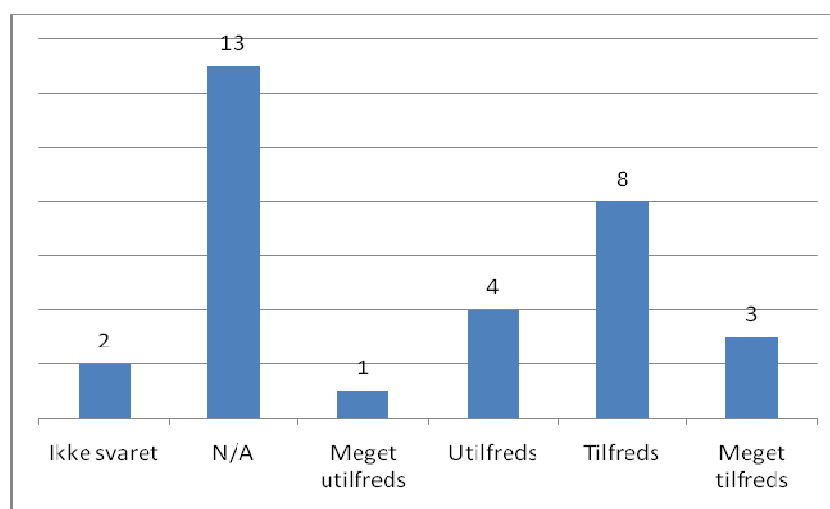
Udover et tilbud til brugerne, er computerne samtidig et redskab for det socialfaglige arbejde i Mødestedet. De kan både bruges sammen med kvinderne (i undervisning eller som indgang til samtaler) eller som en selvstændig aktivitet. Yderligere bruges computerne til at vise, hvilke andre sociale tilbud og organisationer kvinderne kan benytte sig af udenfor Danmark. (Blandt andet er den europæiske organisation TAMPEPs²¹ hjemmesider gemt på computerne og bliver brugt i samtaler med kvinderne.)

Fjernsynet bliver også brugt som indgang til samtaler med kvinderne; eksempelvis bruges særlige udsendelser i fjernsynet til at snakke med kvinderne om *'meget mere end gadelivet'* (en medarbejder). Derudover kan bare det at fjernbetjeningen til fjernsynet gives til en kvinde, som er ny i Mødestedet, bruges til at give dem ejerskab over centret. Medarbejderne noterer også, hvordan computerne eller fjernsynet bruges som redskaber i samtaler med kvinder, bl.a. kan det være nyttigt at have noget andet at kigge på, hvis kvinden skal snakke om svære emner.

Til trods for at computerne er et mangfoldigt redskab noterer flere medarbejdere, at fordi Mødestedet er så velbesøgt nu, er et *'stille læringsmiljø'* desværre ikke altid muligt. De opfordrer derfor til at bedre fysiske rammer for læringsmiljøer bliver prioriteret fremover i Mødestedet.

Udover medarbejderne, blev også kvinderne spurgt om de nuværende computere og fjernsynsfaciliteter i Mødestedet.

Are you satisfied with the current computer facilities at the Centre?

Til trods for at *alle* interviewede kvinder viste interesse i computerne, svarede 13 at de nuværende faciliteter *'ikke var relevante'*, og noterede at det var problematisk, at de ikke kunne bruge computerne når undervisningen foregik i det samme lokale. De bemærkede også, at der ofte ikke var nok computere til alle eller at computerne var for langsomme.

²¹ TAMPEP er et europæisk netværk for organisationer, som arbejder med migranter i prostitution finansieret af den Europæiske Union. (www.tampep.eu)

Undervisning

Ligesom computerne er tilbuddet om undervisning et centralt element i Mødestedets indsats med udenlandske kvinder i prostitution. Som tidligere nævnt var de kompetencegivende tilbud (herunder undervisning) ét af de tre områder kvinderne udtrykte utilfredshed over indenfor de nuværende rammer.

'We want to learn'

'It would be great if we could have help to find a job so we could have a better life' (Nigeriansk kvinde)

'I would like this place to be open during the day so I could also learn.' (Rumænsk kvinde)

'It would be better if open during the day so we could have Danish (lessons) and warm up' (Rumænsk kvinde)

'More language classes – we want to learn.' (Nigeriansk kvinde)

'The class hour is too short' (Nigeriansk kvinde)

Gennemgående i interviewerne og samtalerne fortalte kvinderne, at ét af deres største ønsker for Mødestedet i fremtiden var en videreudvikling af undervisningstilbuddet. Som de ovenstående citater viser, er mange af Mødestedets brugere interesseret i kompetencegivende tilbud – såsom sprogundervisning, men også CV og jobtræning. Bl.a. beskrev flere at de gerne så flere slags kurser tilbudt, på forskellige tidspunkter (flere efterspurgte undervisning om dagen).

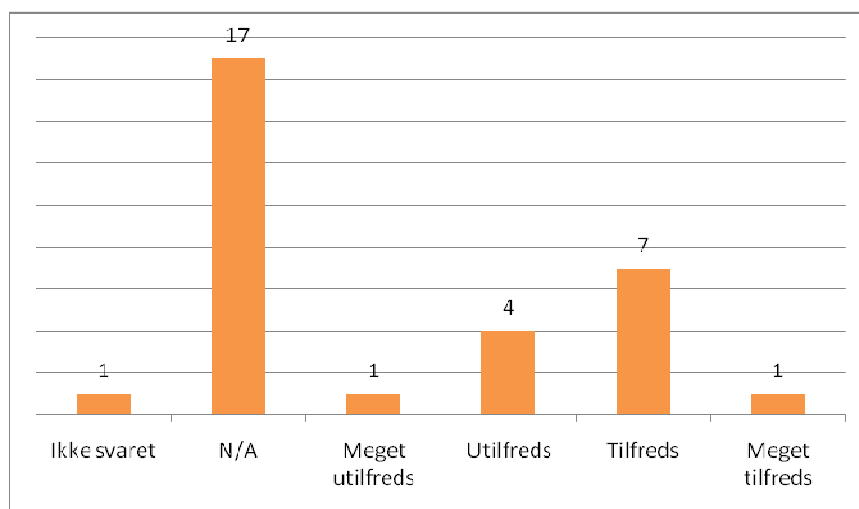
Medarbejderne beskrev også undervisningstilbuddet som en væsentlig del af Mødestedets tilbud, netop fordi den er *'fremadrettet og møntet på at forbedre kvindens muligheder, uanset hvor i verden, hun befinder sig'*. Undervisningstilbuddet er en central del af mange medarbejders opfattelse af deres arbejde i centret; eksempelvis fortalte flere, hvordan de *altid* nævner tilbuddet i deres introduktionsrådgivning om Mødestedet i centret eller i det opsøgende arbejde. Ikke alene nævnes tilbuddet som salgsargument i introduktionsrådgivning, men flere noterede også, at de gentagne gange nævner undervisningstilbuddet til faste brugere.

'det er et vigtigt salgsargument – på lige fod med klinikken' (En medarbejder).

Undervisningstilbuddet er et vigtigt element i Mødestedet på grund af kvindernes forskellige baggrund og uddannelses- og sprogkundskaber; tilbuddet kan nemlig benyttes af alle ved at være målrettet personer både med og uden tidligere erfaringer.

Til trods for, at tilbuddet er så central en del af Mødestedets tilbud noterede flere medarbejdere ærgerlighed over, at tilbuddet ikke er blevet udviklet i takt med det voksende besøgstal og dermed også en interesse for at styrke undervisningen (som bl.a. belyst i brugerundersøgelsen). Eksempelvis mener flere, at tilbuddet om sprogundervisning ikke er prioriteret 'høj nok', da det stadig kun er rettet mod én gruppe – kvinder, som taler engelsk i forvejen – hvilket primært er de afrikanske brugere.

Konsekvensen af tilbuddets nuværende begrænsede rammet kunne også ses i brugernes besvarelser, når den nuværende sprogundervisning blev nævnt:

Som tidligere nævnt bliver engelskundervisning tilbudt i Mødestedet to dage om ugen rettet mod brugere som allerede taler engelsk; hvorfor det overvejende er de *afrikanske* brugere, som benytter tilbuddet. De kvinder som udtrykte utilfredshed eller følte at det nuværende tilbud ikke var relevant for dem, var primært fra Rumænien, Spanien, Ungarn og Slovakiet (og talte ikke allerede engelsk). Når adspurgt om de ellers var interesserede i sprogundervisning, udtrykte de alle meget stor interesse (både for engelsk og danskundervisning). De rumænske kvinder nævnte ofte at en betingelse for deltagelse i undervisningen var, at underviseren talte deres modersmål.

Det samme billede blev tegnet under de uformelle samtaler med kvinderne og viser derfor en relativ stor interesse fra brugerne i videreudvikling af undervisningstilbuddet.

Både brugerne og medarbejderne er enige om, at der er et stort behov for en udvikling af undervisningstilbuddet i Mødestedet i fremtiden. Selvom det ikke er en forudsætning for at lære et nyt sprog at underviseren og eleven har et fællessprog, anbefales det at sprogundervisningstilbuddet i Mødestedet organiseres omkring kvindernes nationaliteter. Erfaringer viser nemlig, at mange interesserede ikke deltager i tilbuddet i dag og efterspørger mindre hold med andre ligesom dem selv. Flere ressourcer bør afsættes til udvikling af de nuværende tilbud (f.eks. ved at tilbyde engelskundervisning med en rumænsk lærer), men også nye kurser (f.eks. håndværksmæssige kurser). Flere kompetencegivende kurser er en god idé i videreudviklingen af Mødestedet, fordi brugerne efterspørger dem. Men i særdeleshed fordi kurserne kan give udenlandske kvinder mulighed for en tilværelse uden for prostitution her i Danmark. Dette forhold er vigtigt, da det er defineret som en af delformålene med CMMs Mødestedet.

Relevant rådgivning

Udover 'konkrete' tilbud som sundhedsklinikken og undervisning bliver kvinderne også tilbudt forskellig slags rådgivning i Mødestedet. Blandt andet tilbydes juridisk rådgivning af en jurist én

gang om måneden. Formålet med tilbuddet er at forbedre kvindernes retstilling ved at sikre, at de er velinformerede, når de møder f.eks. politiet. Som en medarbejder udtrykker det,

'Da de enten er irregulære eller har begrænsede muligheder i det danske samfund og reglerne kan være komplicerede, er det et særdeles vigtigt tilbud'.

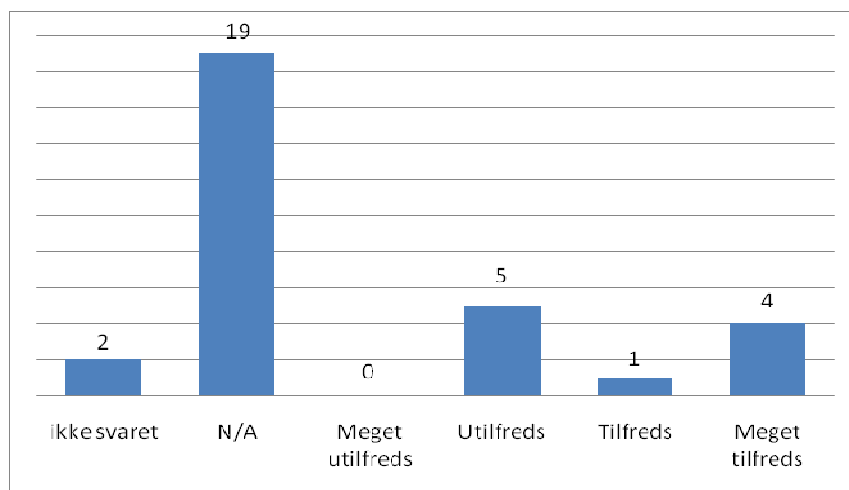
Medarbejderne gav dog udtryk for, både i deres beskrivelser og i diskussioner under workshopen, at det nuværende tilbud ikke svarede til det betydelige behov udenlandske kvinder faktisk har for at kende deres retstilling, i generelle og specifikke sager, og at tilbuddet burde prioriteres i fremtiden.

Kvindernes besvarelser i forbindelse med tilbuddet om juridisk rådgivning og medarbejdernes bisidderfunktion overfor politiet viser også et stort udviklingspotentiale.

De fleste (25) udtrykte netop, at de *ikke opfattede* Mødestedets medarbejdere som mulige bisidder i deres kontakt til politiet. Dette kan være en afspejling af, at politiet var meget synligt på gaden og flere kvinder havde fået bøder under projektperioden. Kvinderne fortalte under de uformelle samtaler, at de ikke følte at Mødestedets medarbejdere kunne hjælpe dem i kontakten med politiet i disse sager.

Den samme følelse af manglende relevans for kvinderne kunne ses i forbindelse med den nuværende juridiske rådgivning:

Are you satisfied with the legal counsel concerning your rights in Denmark?

Da rådgivningen kun bliver udbudt en gang om måneden, anså kvinderne det ikke som et reelt tilbud. Nogle vidste ikke, at tilbuddet eksisterede. 5 informanter (3 rumænere og 2 nigerianere) var decideret utilfredse med tilbuddet og forklarede at de ikke følte, at de fik den hjælp, de havde bedt om.

Resultaterne viser et stort udviklingspotentiale, hvis et af formålene med Mødestedet er at forbedre udenlandske kvinders retstilling, mens de er i Danmark. Videreudviklingen af tilbuddet i

fremtiden bør diskuteres mellem medarbejderne, lederne og den ansat jurist, men bør måske også inddrage kvinderne, der bedst ved, hvad deres aktuelle behov er.

Rådgivning om sikker prostitutionsadfærd

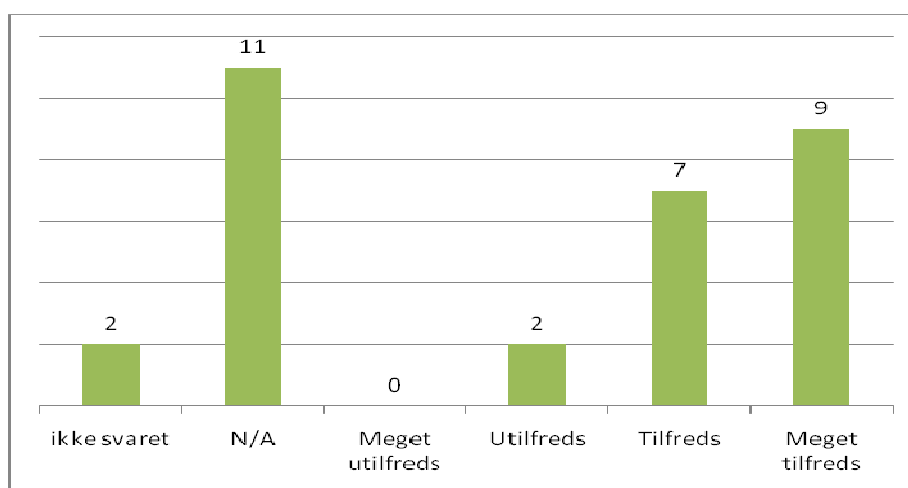
Udover juridisk rådgivning tilbydes også præventionsrådgivning, som er en meget væsentlig del af Mødestedets skadesreducerende socialfaglige arbejde, da målgruppens sundhed er særlig udsat, som følge af deres erhverv.

Rådgivningen kan også være kontaktskabende; f.eks. ved at spørge og vejlede kvinden om prævention, vises medarbejdernes kendskab til og forståelse for det prostitutionsmiljø kvinder arbejder i. Ofte bliver præventionsrådgivning tilbudt i forlængelse af situationer, hvor kvinden bliver tilbudt kondomer, men også som en naturlig forlængelse af sundhedsklinikken. Rådgivningen kan dermed være en indgang til samtaler om, hvordan kvinden beskytter sig selv i seksuelle relationer med andre, eller hvis tilliden er til stede, hvordan kvinden har det med at arbejde i prostitution.

Mens 16 kvinder udtrykte tilfredshed med rådgivning om sikker prostitutionsadfærd, mente 13 (7 nigerianere, 5 rumænere og 1 ungarer) at det nuværende tilbud ikke var relevant eller tilfredsstillende deres behov/ønsker. De fleste nævnte de fysiske rammer i Mødestedet som begrundelse for deres svar.

Det samme viste sig i kvindernes tilfredshed med rådgivning om seksuelle sygdomme:

Are you satisfied with the counselling about sexually transmitted diseases?

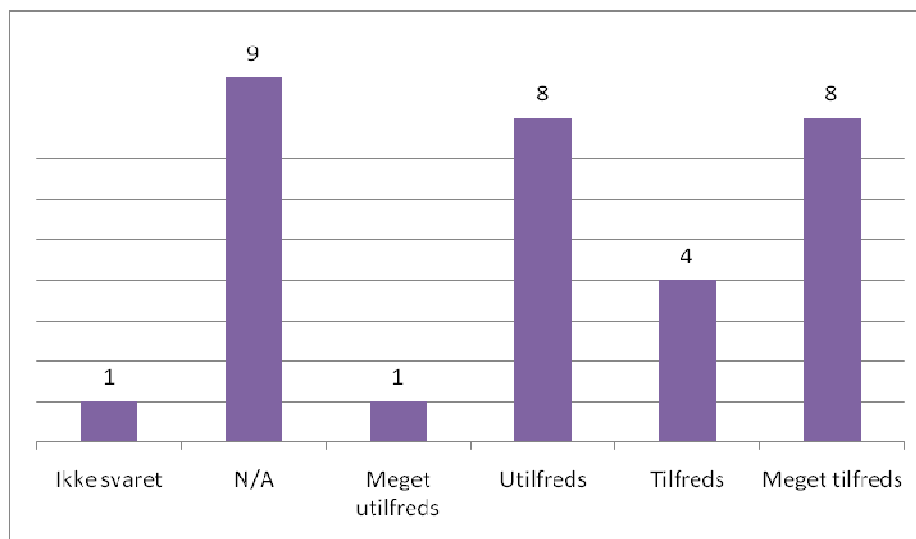

13 ud af de 31 informanter var enten utilfredse med eller fandt ikke det nuværende tilbud om rådgivning om seksuelle sygdomme relevant. Muligvis kan dette være en afspejling af kvindernes utryghed ved at tale fortroligt i Mødestedet på grund af de nuværende trange fysiske rammer. 16 kvinder var tilfredse eller meget tilfredse med tilbuddet og flere af dem fortalte, at de havde deltaget i tidligere tema-undervisningsdage om seksuelle sygdomme og prævention²².

²² I 2009 lavede Mødestedet, i samarbejde med *Sex & Samfund*, et undervisningstema om seksuelle sygdomme og prævention med en rumænsk tolk. I forbindelse med brugerundersøgelsen var 9 af de 16 kvinder som udtrykte tilfredshed med tilbuddet rumænske, hvoraf nogle havde deltaget i undervisningen.

Dette viser et udviklingspotentiale for Mødestedet, da kun en mindre del af brugerne har deltaget i lignende undervisningsdage. Videreudvikling af rådgivning om seksuelle sygdomme kunne bl.a. gøres til en mere permanent del af centret, bl.a. med faste tema-undervisningsdage.

Are you satisfied with the centre as a place you can talk freely, i.e. about prostitution?

Besvarelsene i denne kategori var meget blandede: mens nogle (5 rumænere, 2 nigerianere og 1 jamaicaner) var *meget tilfredse* med Mødestedet som 'et sikkert sted at snakke om prostitution', var 8 *utilfredse* (4 rumænere, 1 ungarer, 1 spanier, 2 nigerianere). Derudover mente 9 (8 nigerianere, 1 slovak) at det var *irrelevant* at kunne tale om deres prostitution med medarbejderne i Mødestedet.

Flere af kvinderne forklarede at grunden til deres utilfredshed var de trange fysiske rammer i Mødestedet og de mange besøgende. Dette gjorde, at de ikke følte, at de kunne tale frit i Mødestedet, af frygt for at andre kvinder skulle overhøre samtalen.

Dette er meget bemærkelsesværdigt og viser et særdeles stort udviklingsbehov for Mødestedet i fremtiden; ikke bare i forhold til det overordnede formål (at tilbyde potentielle ofre for menneskehandel nødvendig støtte), men også på baggrund af erfaringer som viser, at gruppen af udenlandske kvinder i prostitution ofte intet netværk har *udenfor* prostitutionsmiljøet. Dette sætter dem i en meget udsat position, hvorfor sociale tilbud til målgruppen i det mindste bør tilgodese behovet for at tale med en tredje part om deres eventuelle bekymringer eller tanker om deres prostitution.

Fortrolig og privat rådgivning

Vi (to medarbejdere) havde sammen en samtale med A. Samtalen var omkring hendes manglende tillid til mænd og hendes tro på, at hun aldrig finder en mand hun kan stole på. Dagen igennem høre hun ikke andet end fremmede mænd fortælle, hvor meget de elsker hende og vil have hende. Vi talte bl.a. om de følelsesmæssige tilbagetrækninger, som mange kvinder i prostitution benytter, og at det kan blive svært at skelne

mellem kunder og en kæreste, som man meget gerne vil være tæt på. A fortalte at hun oplever, hvordan hun savner sin datter på 9 år, men når hun har mulighed for at være sammen med hende, ikke evner nærhed med hende, eller nogen andre. Hun har mest lyst til at være alene. A fortæller at hun har et meget stort behov for at adskille prostitutionslivet fra sit almindelig liv, og at hun ikke er tæt nogen af de andre kvinder på gaden. Vi fortalte hende, at hun skal vide, at alt det vi taler med hende om, er fortroligt, og at vi ikke nævner det, når der er andre kvinder til stede.

Fra Mødestedets dagbog, januar 2010

Ovenstående uddrag er et eksempel på, hvordan kontakten mellem Mødestedets brugere og medarbejderne kan være, når en kvinde viser behov og interesse for privat rådgivning. Desværre er rådgivning af denne type ofte ikke mulig.

Meget af den rådgivning, som tilbydes i Mødestedet i dag, er nemlig af en meget generel karakter i stedet for personligt og privat, som i det ovenstående eksempel. Dette er overvejende en konsekvens af den tidligere beskrevne udvikling - at centret er så velbesøgt nu, at de nuværende lokaler ikke egner sig til private samtaler. Udover sundhedsklinikken og computerrummet er Mødestedet ét stort rum, hvor det ikke er muligt at snakke med kvinderne bag lukkede døre.

Men der er stort behov for fortrolig og privat rådgivning i et Mødested af denne karakter; Som en medarbejder udtrykker det:

'Vi ved jo aldrig om de kommer tilbage - så muligheden burde altid være der for at tale privat med dem, hvis det viser sig nødvendigt. Det er den desværre ikke i dag, og det er problematisk'.

Mødestedets overordnet formål - at støtte og identificere ofre for menneskehandel - er ikke mulig så længe de fysiske rammer ikke egner sig til fortrolige og private samtaler.

'(Privat rådgivning) er alene afhængig af, hvor mange andre der er i Mødestedet på det pågældende tidspunkt. De fysiske rammer sætter en naturlig begrænsning for denne komponent'.

(En medarbejder)

Identificeringen og den personlige støtte til ofre for menneskehandel foregår i dag næsten udelukkende *udenfor* Mødestedets åbningstider, til trods for at Mødestedet er den største berøringsflade med nogle grupper af udenlandske kvinder i prostitution. Som en medarbejder fortalte,

'jeg vil hellere lave en aftale udenfor åbningstiden' da 'det næsten aldrig er muligt' (at tale privat sammen).

Individuel og fortrolig rådgivning er et særdeles vigtigt tilbud i et Mødested for udenlandske kvinder i prostitution, set både fra brugernes og medarbejdernes perspektiv. Det kunne bl.a. være med til at kvalificere medarbejdernes kontakt til målgruppen udenfor Mødestedet (bl.a. i krisecenteret og i forbindelse med hjemsendelsesaftaler med kvinder identificerede som ofre for menneskehandel), da de ikke længere ville være begrænsede til at tilbyde kvinderne i centret *'her*

og nu' tilbud som kaffe og gratis computer. Deres faglige kompetencer ville blive bedre udnyttet, hvis rammerne omkring centret udvikles fra at være 'her og nu' til at også være en dybdegående kontakt til kvinderne.

Medarbejderne: Et sprogfællesskab

Til trods for at medarbejdernes kontakt til kvinderne i Mødestedet i dag mest er af generel karakter, fortæller kvinderne at de ellers har stor tillid til og er tilfredse med medarbejderne. Bl.a. nævner flere at medarbejdernes sproglige kundskaber og varme åbenhed overfor dem, er en af faktorerne som gør, at de gerne ville komme tilbage til Mødestedet.

Reden Internationals personale er såkaldte 'kulturmedarbejdere' med forskellige sproglige kompetencer; bl.a. har personalet kompetencer indenfor rumænsk, fransk, spansk, russisk, bosnisk, kroatisk, serbisk, bulgarsk, slovakisk, tjekkisk, makedonisk og slovensk. Desuden kan alle medarbejdere tale engelsk. Formålet med at tilbyde kvinderne et 'sprogfællesskab' med medarbejderne er, at det ofte er med til at skabe tættere/nemmere kontakt og større tillid hos kvinden. Derudover mener medarbejderne, at det er et yderst vigtigt tilbud til målgruppen, da det er en '*anerkendelse af deres behov*' i en verden, de ellers ofte ikke forstår på grund af manglende sprogfærdigheder.

Sprogfællesskabet mellem kvinderne og medarbejderne gør bl.a., at kvindens oplevelser med danskere (oftest kunder eller politiet) kan fortolkes og sættes i en forståelig sammenhæng af medarbejderne, hvilket er en stor hjælp i relation til en gruppe, som ellers er meget isoleret i Danmark på grund af sproglige barrierer.

Selvom man var enige om formålet med tilbuddet, kom medarbejdernes manglende fælles drøftelse af socialfaglige metoder også til udtryk i forhold til praksis omkring hvordan fællesprog burde bruges i Mødestedet. Under workshoppens diskussioner blev det klart, at der er behov for videre diskussion af '*best practice*' i forhold til udnyttelse af medarbejdernes sproglige kompetencer. Bl.a. skal det sikres, at den enkelte sprogkyndige ikke bliver reduceret til tolk eller isoleret i sit arbejde med kvinderne i Mødestedet, hvilket kan ske i dag.

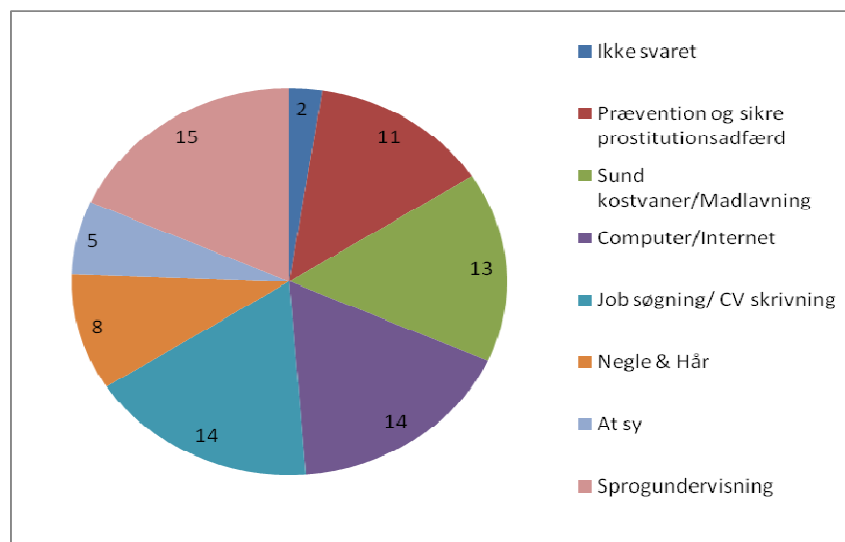
Vidensdelingen og samarbejdet mellem kollegaerne på tværs af sprogkompetencerne bør styrkes og videreudvikles. Eksempelvis skal medarbejderne være bedre til at introducere ikke-engelsktalende kvinder til andre medarbejdere, som er på vagt. Dette er både så kvindens kendskab til Mødestedet ikke udelukkende bliver baseret på én medarbejder, men også for at sikre at de kender til alle de ansattes særlige kompetencer, som de kunne drage nytte af, hvis behovet skulle opstå. Derudover muliggør introduktionen af engelsktalende kollegaer til kvinderne, at kollegaerne kan samarbejde i forhold til enkelte brugere, i stedet for at isolere medarbejdere omkring enkelte brugergrupper.

Fremtidige ønsker for Mødestedet?

Udover kvindernes tilfredshed med Mødestedet i sin nuværende form var ét af projektets formål at få indblik i, hvilke ønsker kvinderne havde for fremtidige tilbud. Som tidligere beskrevet, havde nogen svært ved at konkretisere deres ønsker – eller kunne ikke forstå fremtidsperspektivet i spørgsmålet. Men under interviewene og de uformelle samtalerne viste det sig, at en overvejende

del af Mødestedets brugere havde stor interesse i specifikke kurser; bl.a. var der stor interesse for sprogundervisning, computer/internet træning og jobsøgning/CV skrivning:

Would you be interested in taking a course at the Centre in the future?

Af de 15 som var interesserede i sprogundervisning, var 9 interesserede i at lære dansk (5 nigerianere, 1 ungarer, 1 slovak, 1 jamaicaner og 1 rumæner), 6 i engelskundervisning med en rumænsk lærer, og 1 var interesseret i at lære engelsk af en spansk lærer. Informanternes ønsker for en videreudvikling af sprogundervisning i fremtiden afspejler dermed kvindernes forudgående sprogkunderskaber.

Erfaringerne fra Mødestedet viser også, at de rumænske kvinder ofte mangler basale engelskkunderskaber, hvilket sætter dem i en meget udsat position overfor kunder, men i lige så høj grad overfor politiet. Derudover er de manglende sprogkunderskaber en begrænsning i forhold til deres muligheder for at søge andet arbejde i Danmark (som de ellers har ret til i kraft af deres EU statsborgerskab).

Behovet (og ønsket) for yderligere og mere differentierede sprogundervisning i Mødestedet er derfor stort.

Kvinderne viste også interesse for videreudvikling af andre tilbud udover sprogundervisning. I interviewene blev kvinderne bedt om at vælge 4 områder de ønskede skulle udvikles i fremtiden: flere åbningstider, flere lægetider, HIV tests, tema-arrangementer – såsom film-aftener eller fælles madlavning, varm mad, mere gratis tøj, tandlægetjek, sundhedspersonale som talte forskellige sprog²³.

Alle de kvinder som vi talte med i undersøgelsesperioden ønskede at Mødestedet havde 'flere åbningstider' i fremtiden. Derudover var interessen størst indenfor 3 områder:

²³ Siden 2010 har udenlandske kvinder haft mulighed for at blive testet for bl.a. HIV på en rådgivningsklinik RI har sammen med NGO'en *Safe & Alive* i Mødestedet. Tilbuddet om HIV tests blev alligevel inkluderet i interviewet for at undersøge i hvilken grad brugerne ønskede at tilbuddet blev permanent i fremtiden. Eksempler på 'Tema Arrangementer' givet under interviewet: 'fælles madlavning' og 'Film-aften'. 'Mere gratis tøj' blev inkluderet i skemaet fordi, selvom kvinder bliver tilbudt gratis tøj doneret til Mødestedet eller RI har flere efterspurgt mere og forskelligt slags tøj. Kvinderne nævnte 3 'andre' tilbud de ønskede fra Mødestedet i fremtiden: En ortodoks præst (en rumænsk kvinde), sove muligheder (en slovakisk kvinde) og smykker (en jamaicansk kvinde).

<i>Flere lægetider:</i>	9 rumænere, 7 nigerianere, 1 jamaicaner, 1 ghaneser
<i>HIV test:</i>	5 nigerianere, 1 spanier, 2 rumænere
<i>Varm mad:</i>	9 rumænere, 7 nigerianere, 1 jamaicaner

Erfaringerne viste dog, at kvinderne havde svært ved at begrænse deres ønsker til 4 kategorier, hvorfor der var stor forskel mellem de enkelte interviews. Derudover havde nogle svært ved at forstå tidsperspektivet i begrebet 'fremtiden', som tidligere nævnt; f.eks. spurgte de ofte efter interviewet om de kunne få varm mad næste gang de kom til Mødestedet. Spørgsmålet krævede derfor meget forklaring; ikke alene i forhold til undersøgelsesformålet, men også ift. hvordan lignende sociale tilbud udvikles gennem brugerinddragelse i Danmark. Med disse erfaringer taget i betragtning kan det være, at en anden type spørgsmål er bedre egnet til afklaring af brugernes ønsker i fremtiden.

Brugerundersøgelsen – både oplysninger fra interviewene og de uformelle samtaler - tegner et billede af en mangfoldig, men også meget ens brugergruppe – specielt hvad angår deres ønsker for Mødestedet (bl.a. sprogundervisning, computer/internetkurser, og jobsøgning/CV-træning). Under workshoppen fortalte medarbejderne, at det også afspejlede det, de hørte fra kvinderne: Flere kurser!

Selvom Mødestedets første brugerundersøgelse ikke kan siges at være repræsentativ for alle brugere, tegner det et positivt billede, hvor de kvinder, som blev interviewet og som vi talte med, udtrykte overvejende tilfredshed med det nuværende Mødested. Men undersøgelsen viser også stort udviklingspotentiale på flere områder.

Konklusion

Projektet '*Rammer vi rigtigt*' har stillet spørgsmålet om CMMs Mødested tilbud til udenlandske kvinder i prostitution stadig passer til brugernes behov og medarbejdernes erfaringer med målgruppen. Projektet har ikke sigtet mod at være repræsentativt for alle brugere eller alt socialfagligt arbejde omkring Mødestedet; Målet har derimod været at tegne et foreløbigt billede af hverdagslivet i centret, som kan danne en diskussionsramme om, hvor centret kunne bevæge sig hen i fremtiden.

På baggrund af diskussioner med både medarbejderne og brugerne er svaret på projektets overordnede problemstilling klart 'Ja'. Brugere udtrykte overvejende tilfredshed med de eksisterende tilbud i Mødestedet, og under mange af diskussionerne med medarbejderne beskrev de, hvordan de var glade for deres arbejde i centret. Når det er sagt har projektet også belyst, at der er områder som kræver videreudvikling og drøftelse mellem de involverede samarbejdspartnere. Blandt andet har medarbejdere efterlyst flere muligheder for metodeudvikling og erfaringsudveksling.

Brugernes ønsker for fremtiden

Brugerundersøgelsen har belyst 4 områder, som alle informanter var enige i skulle prioriteres i et fremtidigt Mødested:

- Flere åbningstider - helst i løbet af ugen og i dag- og aftentimerne
- Bedre og større fysiske rammer
- Undervisning og kompetencegivende kurser
- Længere åbningstider i sundhedsklinikken

Udviklingen af disse fire områder stemmer godt overens med Mødestedets overordnede formål. Derudover er brugernes og medarbejdernes ønsker og forslag til videreudvikling af Mødestedet påfaldende ens. Håbet er, at brugernes udsagn, som beskrevet i projektet, vil blive brugt som inspiration til udvikling af centret. Men viden og erfaringer fra andre lande kunne også bruges. Blandt andet fra skandinaviske nabolande, hvor de samme mønstre i udviklingen af udenlandske kvinder i prostitution er set i de seneste år²⁴.

Desuden kunne Mødestedets brugere inddrages mere i udviklingen af centret, eksempelvis igennem et 'brugerråd'.

Et projekt i udvikling

Mødestedet har vist sig at være et særdeles relevant tilbud for de udenlandske kvinder i prostitution, herunder ofre for menneskehandel, mens de opholder sig i Danmark. Men der er brug for en præcisering af det overordnede formål med indsatsen (identificering og støtte til potentielle ofre for menneskehandel), som kan være med til at målrette medarbejdernes

²⁴ Eksempelvis præsenterede Benedikte Næss Hafskjold sin masterafhandling for Mødestedets socialfaglige medarbejdere og sundhedspersonalet i December 2010.

hverdagspraksis med målgruppen i Mødestedet. Succeskriteriet for centret skal også italesættes og klarlægges for alle involverede parter (lederne, medarbejderne, de frivillige, og sundhedspersonalet). Blandt andet skal der tages stilling til om formålet med centret skal være mere end kontaktskabelse.

Beskrivelsen af succeskriterierne skal nødvendigvis også tage hensyn til, hvad der er realistisk i forhold til centrets eksisterende fysiske og organisatoriske rammer. Inddragelse af medarbejdere i den proces anbefales, da de som praktikere har en særlig viden og indsigt, i kraft af deres tætte kontakt til kvinderne og deres faglige erfaringer med, hvad der er realistisk for målgruppen i Mødestedet.

Derudover bør udviklingen af succeskriteriet være en kontinuerlig proces, som foregår i fællesskabet mellem de involverede parter. Gruppen af udenlandske kvinder i prostitution i Danmark, herunder ofre for menneskehandel, er ikke statisk, men konstant i forandring. Indsatsen og dermed tilbuddene i Mødestedet, bør derfor udvikles i takt med forandringerne.

Desuden skal succeskriteriet i forhold til specifikke målgrupper udvikles og beskrives. Mens Mødestedets primærmålgruppe er udenlandske kvinder i prostitution, har der i den seneste tid været flere tilfælde af brugere, som falder udenfor denne målgruppe; bl.a. udenlandske kvinder uden for prostitution og psykisk syge udenlandske kvinder i udsatte positioner. I fremtiden skal alle medarbejdere kvalificeres til at rådgive nye målgrupper, bl.a. igennem brobygning til andre sociale instanser.

Derudover bør flere muligheder for metodeudvikling og begrebsafklaring i forhold til arbejdet med målgruppen i et Mødested udvikles og prioriteres i fremtiden, da dokumentering af medarbejdernes praksis har vist overvejende ligheder, men ligeledes områder, som kræver videre diskussion og fælles sparring.

Center mod Menneskehandels Mødestedet er klart en succes. Før 2008 var mulighederne for sundhedsfaglig og socialfaglig rådgivning og behandling for udenlandske kvinder i prostitution næsten ikke eksisterende. I dag byder medarbejderne i centret velkommen til omkring 30 kvinder hver aften, der er åbent, hvor de har adgang til bl.a. computere, sundhedsklinikken og lidt varmt at drikke. Overordnet set rammer Mødestedet *rigtigt* som et enestående tilbud til udenlandske kvinder i prostitution i Danmark og er samtidig et tilbud med stort udviklingspotentiale.

Bilag 1: Interviewguide

What do you think of the Counselling Centre? An ANONYMOUS questionnaire

We would like to hear what you think of the Counseling Centre so we can improve our services in the future! With this anonymous questionnaire we would like to hear what you like/dislike with the Centre, and what you would like the Centre to offer in the future. Your answers will not be seen by anyone but the Centre's staff, and are **totally anonymous**. Thank you!!

Nationality _____

1. Have you been to this Centre before? Yes No

2. How often do you use the Centre (approx.)?

3xWeek 2xWeek 1xWeek 1xMonth once 1/2 year 1xYear

3. How did you hear about the Centre?

A friend On the Street Centre Staff/Street Centre Staff/Clinic Other _____

4. How satisfied are you with the Centre?

	<u>Very Satisfied</u>	<u>Satisfied</u>	<u>Dissatisfied</u>	<u>Very Dissatisfied</u>	<u>N/A</u>
<i>The opening hours</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>The location</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>The staff</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Advice on personal/private matters</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Information on how to avoid unwanted pregnancies</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>The Medical Clinic</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>The doctors and nurses</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>The food</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Computer facilities</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Language Classes</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Legal advice/Counselling</i>					

<i>about your rights in Denmark</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Assistance dealing with the police</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Information on how to avoid sexually transmitted diseases</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Assistance/accompaniment to medical appointments and hospitals</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>The Centre as a safe and private place where prostitution can be spoken about freely</i>	☐	☐	☐	☐	☐

Eventual Notes regarding dissatisfaction:

5. When would you most like the centre to be open? (Choose 2)

	<u>7am-3pm (Daytime)</u>	<u>3pm – 11pm (Evening)</u>	<u>11pm – 7am (Night)</u>
Monday - Friday	☐	☐	☐
Saturday - Sunday	☐	☐	☐

6. What other services would you like the Centre to offer in the future? (Choose four – and mark with an X)

- More available appointments with doctors*
- HIV testing*
- More opening hours at the Centre*
- Social events (communal cooking or film nights)*
- Warm food*
- Religious counselling*
- More free clothing*
- Dental Check*
- Doctors and nurses who speak different languages*

Which _____

Other _____

7. Would you like to attend a class at the Centre? (Choose 3 – mark with an X)

- Pregnancy Prevention and Safe-Sexual Conduct*
- Healthy Eating Habits/Cooking Class*
- Computer and Internet training*
- Job Search/CV writing*
- Nail & Hair Styling*
- Sewing*
- Language Classes*

Which _____

Other _____

7b. What language would you like the classes to be offered in? _____

8. Have you visited similar centres in other countries? Yes No

If yes, where? _____

What about the other centres did you like/dislike? _____

9. Do you have any suggestions for how we can make the Centre better? (such as concerning the Centre's facilities, the staff, courses, etc.)

10. How many times have you been to Denmark in the last year?

Once 2-4 times 5-7 times More Don't remember

11. How long have you been in Denmark this time?

1 wk/less 2-4 wks 2-4 months 4-6 months 1 year/more Don't remember

12. When do you usually work (day, night, both)? _____

Bilag 2: Medarbejderøvelse: Hverdagspraksis i Mødestedet

Beskriv formålet med de følgende ydelser og hvorfor de tilbydes i Mødestedet.
Beskriv desuden hvordan du bruger det i dit arbejde.

1. Te og kaffe
2. Let mad (suppe, popcorn, frugt, kager)
3. Personale som taler forskellige sprog
4. Computer/internet adgang
5. Underholdning (fjernsyn, spil, blade, osv.)
6. Informationspjecer om forskellige tilbud i Danmark (og i udlandet)
7. Gratis tøj
8. Kondomer og glidecreme
9. Bad og toilet faciliteter
10. Sundhedsklinik
11. Betaling for medicinske behandlinger (bl.a. abort) og medicin
12. Sikker prostitutions - og præventionsrådgivning
13. Undervisning
14. Gratis testning for kønssygdomme
15. Individuelle rådgivning og støtte (under åbningstider)
16. Juridisk rådgivning
17. Hvordan hænger dine øvrige arbejdsopgaver sammen med dit arbejde i Mødestedet?

(Beskriv kort dine forskellige arbejdsfunktioner/opgaver. Hvilken sammenhæng har opgaverne med dit arbejde i Mødestedet? Hvilke konsekvenser har det (positive såvel som negative)?)

CENTER MOD MENNESKEHANDEL

- identificerer, hjælper og støtter ofre for menneskehandel
- organiserer og udvikler den sociale indsats i kampen mod menneskehandel i Danmark
- er en national vidensbank inden for menneskehandel
- koordinerer samarbejdet mellem sociale organisationer og myndigheder i hele landet

VI ER ANSVARLIGE FOR

- det opsøgende, sociale arbejde i hele landet – på massageklinikker, på gaden, i escort miljøet, i fængsler og i asylsystemet
- mødesteder, sundhedstilbud og beskyttelsestilbud til ofre for menneskehandel
- **HOTLINE 70 20 25 50**

HVEM HANDLER DET OM?

Kvinder, mænd og børn handlet til fx prostitution, tiggeri, kriminalitet eller tvangsarbejde

VIL DU VIDE MERE?

Kontakt os på telefon 72 42 38 23

eller læs mere på www.centermodmenneskehandel.dk

Center mod Menneskehandel varetager de sociale indsatser i de sociale nationale indsatser i den danske regerings handlingsplan til bekæmpelse af handel med mennesker.

Center mod Menneskehandel er placeret i Servicestyrelsen.

SERVICESTYRELSEN